

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

6 mars 2014

AUDITION

**relative à l'identification des agents de police
et à l'utilisation de caméras
par les services de police**

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE L'INTÉRIEUR, DES AFFAIRES GÉNÉRALES
ET DE LA FONCTION PUBLIQUE
PAR
MM. **Jan VAN ESBROECK** ET **André FRÉDÉRIC**

SOMMAIRE

Pages

I. Procédure	3
II. Exposés introductifs	4
III. Échange de vues avec les membres	20

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

6 maart 2014

HOORZITTING

**over de identificatie van politiemensen
en het gebruik van camera's
door de politiediensten**

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE BINNENLANDSE ZAKEN, DE ALGEMENE
ZAKEN EN HET OPENBAAR AMBT
UITGEBRACHT DOOR
DE HEREN **Jan VAN ESBROECK** EN **André FRÉDÉRIC**

INHOUD

Blz.

I. Procedure	3
II. Inleidende uiteenzettingen	4
III. Gedachtewisseling met de leden	20

**Composition de la commission à la date de dépôt du rapport/
Samenstelling van de commissie op de datum van indiening van het verslag**
Président/Voorzitter: Siegfried Bracke

A. — Titulaires / Vaste leden:

N-VA	Siegfried Bracke, Koenraad Degroote, Jan Van Esbroeck, Ben Weyts
PS	Laurent Devin, Julie Fernandez Fernandez, André Frédéric, Eric Thiébaud
CD&V	Jenne De Potter, Bercy Slegers
MR	Denis Ducarme, Jacqueline Galant
sp.a	Peter Vanvelthoven
Ecolo-Groen	Eric Jadot
Open Vld	Bart Somers
VB	Filip De Man
cdH	Josy Arens

B. — Suppléants / Plaatsvervangers:

Daphné Dumery, Theo Francken, Bert Maertens, Sarah Smeyers, Kristien Van Vaerenbergh
Philippe Blanchart, Alain Mathot, Özlem Özen
Leen Dierick, Nahima Lanjri, Jef Van den Bergh
Corinne De Permentier, Luc Gustin, Marie-Christine Marghem
Karin Temmerman, Bruno Tuybens
Kristof Calvo, Fouad Lahssaini
Carina Van Cauter, Frank Wilrycx
Peter Logghe, Tanguy Veys
Christian Brodcorne, Catherine Fonck

C. — Membre sans voix délibérative / Niet-stemgerechtigd lid:

INDEP-ONAFH Laurent Louis

N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie
PS	:	Parti Socialiste
MR	:	Mouvement Réformateur
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams
sp.a	:	socialistische partij anders
Ecolo-Groen	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten
VB	:	Vlaams Belang
cdH	:	centre démocrate Humaniste
FDF	:	Fédéralistes Démocrates Francophones
LDD	:	Lijst Dedecker
MLD	:	Mouvement pour la Liberté et la Démocratie
INDEP-ONAFH	:	Indépendant-Onafhankelijk

Abréviations dans la numérotation des publications:

DOC 53 0000/000:	Document parlementaire de la 53 ^e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA:	Questions et Réponses écrites
CRIV:	Version Provisoire du Compte Rendu intégral
CRABV:	Compte Rendu Analytique
CRIV:	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)
PLEN:	Séance plénière
COM:	Réunion de commission
MOT:	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

Afkortingen bij de nummering van de publicaties:

DOC 53 0000/000:	Parlementair document van de 53 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA:	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV:	Voorlopige versie van het Integraal Verslag
CRABV:	Beknopt Verslag
CRIV:	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)
PLEN:	Plenum
COM:	Commissievergadering
MOT:	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes:
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.lachambre.be
courriel : publications@lachambre.be

Les publications sont imprimées exclusivement sur du papier certifié FSC

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen:
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.dekamer.be
e-mail : publicaties@dekamer.be

De publicaties worden uitsluitend gedrukt op FSC gecertificeerd papier

MESDAMES, MESSIEURS,

Votre commission a consacré sa réunion du 11 février 2014 à une audition relative à l'identification des agents de police et à l'utilisation de caméras par les services de police.

I. — PROCÉDURE

Votre commission a décidé à l'unanimité, le 14 janvier 2014, d'organiser une audition sur l'identification des agents de police et l'utilisation de caméras par les services de police.

Au cours de sa réunion du 11 février 2014, votre commission a entendu les personnes suivantes:

— M. Yves Bogaerts, chef de corps de la zone de police de Malines;

— M. André Desenfants, directeur-coordonateur de la police fédérale pour l'arrondissement de Liège;

— M. Gert Cockx, président national du syndicat national du personnel de police et de sécurité (SNPS);

— MM. Vincent Gilles, Vincent Houssin et Mark Eijnkens, représentants du syndicat libre de la fonction publique (SLFP);

— M. Stefan Verschuere, vice-président de la Commission de la protection de la vie privée;

— M. Manuel Lambert, représentant de la "Ligue des droits de l'homme".

Les textes législatifs suivants étaient l'objet de l'audition:

— le projet de loi modifiant l'article 41 de la loi sur la fonction de police du 5 août 1992, en vue de garantir l'identification des policiers tout en améliorant la protection de leur vie privée (DOC 53 2871/001);

— le projet de loi modifiant la loi du 21 mars 2007 réglant l'installation et l'utilisation de caméras de surveillance (DOC 53 2986/001);

— la proposition de loi modifiant la loi du 21 mars 2007 réglant l'installation et l'utilisation de caméras de surveillance (DOC 2917/001);

DAMES EN HEREN,

Uw commissie heeft haar vergadering van 11 februari 2014 gewijd aan een hoorzitting over de identificatie van politiemensen en het gebruik van camera's door de politiediensten.

I. — PROCEDURE

Uw commissie heeft op 14 januari 2014 eenparig beslist een hoorzitting te organiseren over de identificatie van politiemensen en het gebruik van camera's door de politiediensten.

Tijdens haar vergadering van 11 februari 2014 heeft uw commissie de volgende personen gehoord:

— de heer Yves Bogaerts, korpschef van de politiezone Mechelen;

— de heer André Desenfants, directeur-coördinator van de federale politie voor het arrondissement Luik;

— de heer Gert Cockx, nationaal voorzitter van het Nationaal Syndicaat voor het Politie- en Veiligheidspersoneel (NSPV);

— de heren Vincent Gilles, Vincent Houssin en Mark Eijnkens, vertegenwoordigers van het Vrij Syndicaat van het Openbaar Ambt (VSOA);

— de heer Stefan Verschuere, ondervoorzitter van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer;

— de heer Manuel Lambert, vertegenwoordiger van de "Ligue des droits de l'homme".

De volgende wetgevende teksten vormden het voorwerp van de hoorzitting:

— wetsontwerp tot wijziging van artikel 41 van de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt, met het oog op het waarborgen van de identificatie van de politieambtenaren en de betere bescherming van hun persoonlijke levenssfeer (DOC 53 2871/001);

— wetsontwerp tot wijziging van de wet van 21 maart 2007 tot regeling van de plaatsing en het gebruik van bewakingscamera's (DOC 53 2986/001);

— wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 21 maart 2007 tot regeling van de plaatsing en het gebruik van bewakingscamera's (DOC 53 2917/001);

— la proposition de loi modifiant la législation relative à l'utilisation de caméras de surveillance par les fonctionnaires de police (DOC 53 3042/001);

— la proposition de loi modifiant la loi du 21 mars 2007 réglant l'installation et l'utilisation de caméras de surveillance (DOC 53 3290).

II. — EXPOSÉS INTRODUCTIFS

A. Exposé de M. Yves Bogaerts, chef de corps de la zone de police de Malines

M. Yves Bogaerts, chef de corps de la zone de police de Malines, souligne que, pour la police, l'utilisation de caméras revêt une grande importance en vue de l'exécution de ses missions légales. Cela fait des années que la police veille à assurer une fonction de police d'excellence sur la base de trois piliers:

— la *community policing* (fonction de police orientée vers la communauté);

— la fonction de police guidée par l'information, et

— une gestion optimale

La police ne peut fonctionner au mieux guidée par l'information que si elle peut utiliser les moyens technologiques dont elle dispose ou peut disposer. Elle ne peut concrétiser une gestion optimale que lorsque les moyens technologiques permettant un fonctionnement optimal sont à sa disposition.

La législation relative aux caméras de surveillance fait aujourd'hui l'objet d'un débat parce qu'en 2009, la réglementation en matière de caméras mobiles avait assez malencontreusement été intégrée à la législation. La modification en question de la loi prévoyait l'insertion de la notion de "caméra mobile" dans la loi caméra de 2007 (loi réglant l'installation et l'utilisation de caméras de surveillance).

La problématique a surtout gagné en notoriété à cause des caméras ANPR, ou caméras de reconnaissance de plaques minéralogiques (*Automatic Number Plate Recognition*).

Tant les zones de police locale, qui utilisent des caméras ANPR, que les services de la police fédérale, qui disposent de caméras montées sur des hélicoptères, se heurtent aux limitations de la législation actuelle.

— wetsvoorstel tot wijziging van de wetgeving wat het gebruik van bewakingscamera's door politieambtenaren betreft (DOC 53 3042/001);

— wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 21 maart 2007 tot regeling van de plaatsing en het gebruik van bewakingscamera's (DOC 53 3290/001).

II. — INLEIDENDE UITEENZETTINGEN

A. Uiteenzetting van de heer Yves Bogaerts, korpschef van de politiezone Mechelen

De heer Yves Bogaerts, korpschef van de politiezone Mechelen, benadrukt dat het gebruik van camera's voor de politie van groot belang is voor de uitvoering van haar wettelijke opdrachten. De politie werkt reeds jaren aan een excellente politiezorg op grond van drie pijlers:

— *community policing* (gemeenschapsgerichte politiezorg),

— informatiegestuurde werking, en

— optimale bedrijfsvoering.

De politie kan enkel op een optimale wijze informatiegestuurd werken wanneer zij gebruik kan maken van de technologische middelen die zij ter beschikking heeft of kan hebben. Zij kan slechts invulling geven aan een optimale bedrijfsvoering wanneer technologische middelen die een optimale werking mogelijk maken ter beschikking staan.

De camerawetgeving maakt thans het voorwerp uit van debat omdat in 2009 de regels over de mobiele camera's op vrij ongelukkige wijze in de wetgeving werden geïntegreerd. De bewuste wetswijziging zorgde voor de invoering van het begrip "mobiele camera" in de camerawet van 2007 (wet van 21 maart 2007 tot regeling van de plaatsing en het gebruik van bewakingscamera's).

De problematiek heeft vooral aan bekendheid gewonnen door de ANPR-camera's of camera's voor automatische nummerplaatherkenning (*Automatic Number Plate Recognition*).

Zowel de lokale politiezones met hun ANPR-camera's als de federale politiediensten met de helikoptercamera's botsen op de beperkingen van de huidige wetgeving.

L'intervenant est convaincu que les caméras, mobiles ou non, utilisées par la police dans le même but devraient être soumises aux mêmes règles. Actuellement, on distingue toutefois les caméras mobiles des caméras fixes.

Il va de soi que la police tient compte du respect de la vie privée du citoyen lors de l'utilisation de caméras. Dès lors, les règles strictes qu'elle applique en la matière viennent se greffer sur la législation relative à la protection de la vie privée. En effet, les caméras se trouvent dans un environnement informatique fermé, elles sont uniquement accessibles par le biais d'un nombre limité d'ordinateurs et tout accès à ces caméras est enregistré grâce à un login automatique.

Par ailleurs, ces caméras font l'objet d'une sécurisation fonctionnelle: les membres de la police qui interrogent la base de données sont toujours les mêmes. Chaque interrogation est enregistrée et s'opère dans le cadre de l'exécution d'une mission légale, soutenue par les autorités compétentes.

Les services de police de la ville de Malines, qui utilisent déjà des caméras fixes et mobiles depuis longtemps, ont également obtenu des résultats concrets. En 2012, on trouvait 9512 occurrences dans la base de données. C'est ainsi qu'environ 1900 véhicules non assurés et 2100 véhicules déclarés volés ont été enregistrés, de même que 55 voitures signalées comme étant en rapport avec des faits criminels graves. Ces chiffres ont encore augmenté en 2013.

M. Bogaerts souligne en conclusion que la police doit pouvoir s'appuyer sur une législation claire en matière de surveillance par caméra. Il est évident que la police respecte la législation relative à la vie privée lorsqu'elle a recours à des caméras. Le projet et les propositions de loi actuellement soumis à l'examen de la Chambre des représentants offrent les solutions nécessaires aux problèmes actuellement rencontrés par la police en la matière. En effet, depuis 2009, les services de police sont contraints d'utiliser des outils dont la légalité et l'opportunité sont depuis longtemps remises en cause.

B. Exposé de M. André Desenfants, directeur-coordonateur de la police fédérale pour l'arrondissement de Liège

M. André Desenfants, directeur-coordonateur de la police fédérale pour l'arrondissement de Liège, énonce que dans le cadre de sa fonction, il lui revient de veiller à ce que les priorités du Plan national de Sécurité soient traduits dans les plans zonaux de sécurité et

De spreker is ervan overtuigd dat de camera's, of zij nu mobiel zijn of niet, die door de politie worden ingezet met eenzelfde doelstelling ook aan dezelfde spelregels onderworpen moeten worden. Momenteel wordt echter een onderscheid gemaakt tussen vaste en mobiele camera's.

Het spreekt voor zich dat de politie bij de gebruikmaking van camera's rekening houdt met de privacy van de burger. Om die reden hanteert de politie strenge spelregels bij het inzetten ervan, en ent zij die regels op de privacywetgeving. De camera's bevinden zich namelijk in een gesloten informaticaomgeving, zijn slechts toegankelijk via een beperkt aantal computers en elke toegang wordt geregistreerd aan de hand van een automatische login.

Tegelijk is er een functionele beveiliging: het zijn vaste mensen bij de politie die de databank bevragen. Elke bevraging wordt geregistreerd en gebeurt in het raam van de uitvoering van een wettelijke opdracht, ondersteund door de bevoegde overheden.

De politiediensten van de stad Mechelen maken reeds geruime tijd gebruik van vaste en mobiele camera's. Het gebruik levert ook concrete resultaten op. In 2012 waren er 9512 hits in de databank. Aldus werden ongeveer 1900 niet-verzekerde en 2100 als gestolen opgegeven voertuigen geregistreerd, alsook 55 wagens die geseind staan in verband met zware criminele feiten. Voor 2013 lagen die cijfers nog hoger.

De heer Bogaerts besluit dat de politie nood heeft aan een duidelijke wetgeving rond camerabewaking. Het is evident dat de politie bij het gebruik van camera's de privacywetgeving respecteert. Het wetsontwerp en de wetsvoorstellen die thans in de Kamer van volksvertegenwoordigers ter bespreking voorliggen bieden noodzakelijke oplossingen voor de problemen waarmee de politie ter zake thans kampt. Sedert 2009 moeten de politiediensten immers werken met tools waarover reeds lang discussie bestaat, zowel wat betreft de wettelijkheid als wat betreft de opportuniteit.

B. Uiteenzetting door de heer André Desenfants, directeur-coördinator van de federale politie voor het arrondissement Luik

De heer André Desenfants, directeur-coördinator van de federale politie voor het arrondissement Luik, licht toe aan dat hij er in het kader van zijn functie mee belast is ervoor te zorgen dat de prioriteiten van het Nationaal Veiligheidsplan worden omgezet in de

que leur mise en œuvre soit opérée avec les moyens disponibles et notamment les caméras. Celles-ci sont devenues un instrument essentiel pour l'exercice de diverses missions. Elles permettent d'élucider des faits criminels ou de lutter contre les excès de vitesse, les vols de voiture ou le défaut d'assurance (caméras ANPR). Elles contribuent par ailleurs à la gestion des flux de circulation, à la recherche de victimes ou encore à la gestion de grands rassemblements, qu'ils soient annoncés ou inopinés.

L'intervenant est d'avis que les citoyens ne comprendraient pas que l'on n'utilise pas ces nouvelles technologies. Toutefois, leur usage doit être entouré de balises et se faire conformément à la loi relative à la protection de la vie privée à l'égard des traitements de données à caractère personnel. Il existe d'ailleurs des organes et des mécanismes de contrôle.

M. Desenfants plaide, pour le reste, en faveur d'un cadre légal qui ne doit pas être modifié à chaque fois qu'intervient une évolution technologique. Ce cadre légal pourrait être intégré dans la loi du 5 août 1992 sur la fonction de police.

A la question de savoir s'il est nécessaire de réglementer l'usage fait d'une caméra selon qu'elle est mobile ou non, l'intervenant répond par la négative. Une telle différenciation serait artificielle et paraît difficile à faire en pratique. Ce qui importe, par contre, est de privilégier le moyen le plus approprié, lequel devra être proportionné au but poursuivi. Il est en outre préférable d'éviter une prolifération de caméras car si elles constituent des instruments utiles, leur utilisation augmente la charge de travail des services de police.

M. Desenfants aborde ensuite la question des caméras corporelles (appelées aussi *bodycams*). Le port de telles caméras a une autre finalité que celles évoquées plus haut. Ce type de caméras est utilisé afin de garantir la protection du policier et de son intervention, et non pour faciliter la recherche de preuves. Il lui semblerait opportun de prévoir sur ce point une disposition permettant au policier d'enregistrer ce qu'il perçoit, que ce soit au moyen d'une caméra ou non. Il est par ailleurs évident que ces caméras corporelles doivent être visibles et que leur usage doit être limité à certaines circonstances bien précises.

L'intervenant pense que l'utilisation de telles caméras doit rester facultative et qu'il convient de laisser aux policiers le soin de juger de l'opportunité, selon les circonstances, d'y avoir recours. Le recours à de telles

zonale veiligheidsplannen en dat de uitvoering ervan wordt gerealiseerd met de beschikbare middelen, in het bijzonder de camera's. Die zijn voor de uitoefening van de verschillende taken een essentieel instrument geworden. Ze maken de opheldering mogelijk van strafbare feiten of de bestrijding van snelheidsovertredingen, autodiefstallen of het ontbreken van een verzekering (ANPR-camera's). Ze dragen voorts bij tot het beheer van de verkeersstromen, de opsporing van slachtoffers of nog, het beheer van zowel aangekondigde als onaangekondigde massabijeenkomsten.

De spreker meent dat de burgers het onbegrijpelijk zouden vinden mochten die nieuwe technologieën niet worden gebruikt. Dat gebruik moet echter vergezeld gaan van voorwaarden en geschieden conform de wet tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens. Er bestaan trouwens controleorganen en -mechanismen.

Voor het overige pleit de spreker voor een wettelijk kader dat niet hoeft te worden gewijzigd telkens wanneer zich een technologische evolutie aandient. Dat kader zou kunnen worden opgenomen in de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt.

Op de vraag of het nodig is het gebruik van een camera te reglementeren naargelang die al dan niet mobiel is, antwoordt de spreker ontkennend. Een dergelijk onderscheid zou kunstmatig zijn en lijkt in de praktijk moeilijk te maken. Waar het daarentegen op aankomt, is dat de focus moet liggen op het meest geschikte middel, dat dan in verhouding moet staan tot het nagestreefde doel. Het is daarenboven beter een wildgroei van camera's te voorkomen, want al zijn het nuttige hulpmiddelen, het gebruik ervan doet de werklust van de politiediensten toenemen.

De spreker behandelt vervolgens het vraagstuk van de camera's op het lichaam (ook *bodycams* genoemd). Het dragen van dergelijke camera's heeft een ander doel dan wat hiervoor is beschreven. Dat soort camera's wordt gebruikt om de bescherming van de politieagent en zijn optreden te waarborgen, en niet om het zoeken van bewijzen te faciliteren. Het lijkt hem opportuun op dat punt te voorzien in een bepaling op grond waarvan de politieman kan registreren wat hij ziet, ongeacht of het door middel van een camera is. Ook ligt het voor de hand dat die *bodycams* zichtbaar moeten zijn en dat het gebruik ervan moet worden beperkt tot welbepaalde omstandigheden.

De spreker vindt dat de aanwending van dergelijke camera's facultatief moet blijven en dat het aan de politiemensen moet worden overgelaten te oordelen of het opportuun is er naar gelang van de omstandigheden

caméras ne doit pas non plus avoir pour effet d'inverser la charge de la preuve et de diminuer la valeur probante des constats opérés par les policiers.

Concernant la question de l'identification des policiers, M. Desenfants juge que le policier doit toujours être identifiable. Il est exact toutefois que le fait de porter son nom sur son uniforme peut, dans certains cas, nuire à la sécurité du policier ainsi qu'à son intervention. Le port d'un numéro d'identification — court de préférence — pourrait concilier les impératifs d'identification et de sécurité de l'agent. Il rappelle en outre que dans certains cas, les forces de l'ordre doivent également bénéficier d'une garantie d'anonymat. Tel est le cas des unités spéciales.

C. Exposé de M. Gert Cockx, président national du Syndicat national du personnel de police et de sécurité (SNPS)

M. Gert Cockx, président national du Syndicat national du personnel de police et de sécurité (SNPS), aborde tout d'abord l'obligation de légitimation imposée aux policiers. La loi du 21 décembre 2013 portant des dispositions diverses Intérieur a récemment instauré des dispositions visant à protéger l'uniforme policier et à réprimer toute utilisation non autorisée de cet uniforme, ce qui renforce la légitimité des fonctionnaires de police dans l'exercice de leurs fonctions.

Le principe reste le même: les services en uniforme doivent être reconnaissables et accessibles, ce qui implique le port d'une plaquette nominative, dans l'esprit de la fonction de police orientée vers la communauté. Il peut être dérogé à cette obligation en cas de menace pour la vie privée.

Il s'agit d'une bonne approche de la problématique. L'orateur tient seulement à souligner, en ce qui concerne la proposition prévoyant des poursuites ou sanctions disciplinaires d'office pour toute dissimulation de la plaquette nominative, qu'il est préférable de laisser les autorités disciplinaires compétentes s'occuper de la discipline. En effet, la fixation de manière visible d'une plaquette nominative sur un uniforme n'est pas toujours aisée en pratique.

En ce qui concerne l'utilisation de caméras par les services de police, M. Cockx fait observer que les opinions divergent selon le point de vue de la partie concernée. En général, les chefs et les autorités de

usage van te maken. Het gebruik mag ook niet tot gevolg hebben dat de bewijslast wordt omgekeerd of dat de bewijswaarde van de vaststellingen van de politie erop achteruit gaat.

In verband met het vraagstuk van de identificatie van de politiemensen vindt de spreker dat die altijd identificeerbaar moeten zijn. Het klopt echter dat de vermelding van de naam op het uniform in sommige gevallen in het nadeel kan werken van de veiligheid van de agent, alsook van zijn optreden. Dank zij het dragen van een identificatienummer — het liefst een kort nummer — zouden de identificatievereisten kunnen worden verzoend met de vereiste dat de agent in alle veiligheid moet kunnen werken. Hij wijst er ook op dat in sommige gevallen de ordepolitie het recht op anonimiteit moet worden gewaarborgd. Dat is het geval voor de bijzondere eenheden.

C. Uiteenzetting van de heer Gert Cockx, nationaal voorzitter van het Nationaal Syndicaat voor het Politie- en Veiligheidspersoneel (NSPV)

De heer Gert Cockx, nationaal voorzitter van het Nationaal Syndicaat voor het Politie- en Veiligheidspersoneel (NSPV), gaat vooreerst in op de legitimatieverplichting door politiemensen. De wet van 21 december 2013 houdende diverse bepalingen Binnenlandse Zaken heeft recent bepalingen ingevoerd tot bescherming van het politie-uniform en tot beteugeling van misbruiken van het uniform. Dat versterkt de legitimiteit van politieambtenaren bij het uitoefenen van hun functie.

Het uitgangspunt blijft dat geüniformeerde diensten herkenbaar en aanspreekbaar moeten zijn, en dus overeenkomstig de gemeenschapsgerichte politiezorg een naamplaatje moeten dragen. Wanneer de privacy in het gedrang komt kan van die verplichting worden afgeweken.

Dat is een goede benadering van de problematiek. De spreker vraagt enkel bijzondere aandacht voor het voorstel dat erin bestaat het wegmoffelen van het naamplaatje ambtshalve te doen leiden tot een tuchtvervolgning of —bestrafing. De tucht wordt beter volledig overgelaten aan de bevoegde tuchtoverheden. In de praktijk is het zichtbaar aanbrengen van het naamplaatje op het uniform immers niet altijd evident.

Wat het gebruik van camera's door de politiediensten betreft, wijst de heer Cockx op de verschillende meningen over het thema, al naargelang de invalshoek van de betrokken partijen. De politiechefs en —overheden

police ne tarissent pas d'éloges sur les possibilités et sur les résultats des caméras "intelligentes". Les caméras ANPR, connectées à une ou plusieurs banques de données, en sont l'exemple type. La zone de police de Turnhout se targue des résultats obtenus par les caméras de contrôle de tronçon, qui sont également utilisées pour la reconnaissance des plaques minéralogiques. Ces contrôles permettent de repérer, sur les radars de la police, de nombreuses voitures volées ou signalées. La zone de police de Malines se dit, elle aussi, satisfaite de la mise en service des caméras. Leur utilisation au sein des différentes zones de police semble donner l'impression que l'on érige de nouveaux remparts, fussent-ils virtuels, cette fois.

Concernant l'incidence réelle de l'utilisation de caméras sur les chiffres de la criminalité, en tout état de cause, le doute subsiste. En 2011, la ministre de l'Intérieur affirmait ne pas disposer de données chiffrées au sujet de l'influence des caméras de surveillance sur la criminalité en Belgique (Sénat, question écrite n° 5-2284 du 6 mai 2011 de M. Guido Depadt à la ministre de l'Intérieur). Une étude réalisée en 2009 par le Parlement européen, qui émettait des réserves quant à la capacité des caméras à réduire la criminalité, va dans le même sens. Ces positions rejoignent les conclusions tirées en Grande-Bretagne, le berceau de la surveillance vidéo. Un rapport de police interne britannique indique qu'en moyenne, une caméra sur 1000 permet de résoudre un crime. Globalement, ce pays n'a pas non plus enregistré de recul significatif de la criminalité enregistrée.

Les caméras procurent toutefois aux citoyens un sentiment subjectif de sécurité accru.

Un autre élément qui intervient dans ce débat est l'idée que les caméras peuvent remplacer les yeux du citoyen et de la police, et s'avérer, à terme, beaucoup moins coûteuses. En période de restrictions budgétaires, ce dernier argument fait mouche, même s'il est clairement établi que les caméras ne remplaceront jamais les policiers.

M. Cockx admet certes que les images enregistrées par les caméras ont permis de progresser significativement dans certaines enquêtes judiciaires, par exemple dans l'enquête concernant l'assassinat de Joe Van Holsbeeck.

Il va de soi qu'une police moderne ne peut dès lors pas se passer de l'usage de caméras. Le point de vue du personnel des services de police est toutefois plus nuancé que celui des dirigeants de la police. Jusqu'à présent, le personnel a été très peu consulté à ce sujet.

luiden doorgaans de loftrompet over de mogelijkheden en de resultaten van de zogenaamde slimme camera's. Het schoolvoorbeeld daarvan zijn de ANPR-camera's, die gekoppeld zijn aan een of meer databanken. De politiezone Turnhout pakt uit met resultaten over de camera's voor trajectcontrole, die tegelijk worden gebruikt voor nummerplaatherkenning. Die controles zorgen ervoor dat heel wat gestolen of geseinde voertuigen op de politieradar verschijnen. Ook de politiezone Mechelen toont zich tevreden over de inzet van de camera's. Het gebruik ervan binnen de verschillende politiezones lijkt de indruk te geven dat er opnieuw stadsomwallingen worden opgetrokken, zij het ditmaal in een virtuele gedaante.

Over de daadwerkelijke impact van het gebruik van de camera's op de criminaliteitscijfers heerst hoe dan ook twijfel. In 2011 gaf de minister van Binnenlandse Zaken aan niet te beschikken over cijfergegevens over de invloed van camerabewaking op de criminaliteit in België (Senaat, schriftelijke vraag nr. 5-2284 van 6 mei 2011 van de heer Guido Depadt aan de minister van Binnenlandse Zaken). Een studie uit 2009 van het Europees Parlement, waarin gesteld wordt dat de beweringen dat camera's de misdaad terugdringen met het nodige voorbehoud bejegend moeten worden, gaat in dezelfde richting. Die stellingen sluiten aan bij datgene wat in Groot-Brittannië, de zogenaamde bakermat van het cameragebruik, werd geconcludeerd. Een Brits intern politierapport meldt dat gemiddeld 1 camera op 1000 een misdrijf oplost. Globaal zou ook daar geen significante daling zijn van de geregistreerde criminaliteit.

De camera's geven de burger wel een verhoogd subjectief gevoel van veiligheid.

Ook de stelling dat camera's de ogen van de burger en de politie kunnen vervangen, en dat op termijn tevens veel goedkoper kunnen doen, speelt een rol in het debat. In tijden van budgettaire krapte speelt dat laatste argument zeker mee, hoewel tegelijk duidelijk wordt aangegeven dat camera's nooit politiemensen zullen kunnen vervangen.

De heer Cockx geeft wel toe dat camerabeelden in sommige gerechtelijke onderzoeken voor een doorbraak hebben gezorgd. De moord op Joe Van Holsbeeck is daarvan een voorbeeld.

Uiteraard kan een moderne politie dus niet zonder de inzet van camera's. Het standpunt van het politiepersoneel is echter iets genuanceerder dan dat van de politieleiding. Tot op heden werd het personeel over het thema zeer weinig bevraagd. De partijen die in het debat

Ce sont surtout les autorités de la police, des experts et des universitaires qui sont intervenus dans ce débat.

Dans le cadre des plans d'action contre la violence envers les fonctionnaires de police, la question du port de caméras corporelles (*bodycams*) a été avancée. Plusieurs zones de police ont pris des initiatives dans ce domaine. L'utilisation de ces caméras a constitué un premier moment charnière pour le personnel de la police. Pour la première fois, il a évalué lui-même l'utilisation éventuelle de ces moyens et ses implications. Cette analyse comportait deux volets, le premier concernant l'utilisation de ces appareils au cours de missions de police administrative et judiciaire, et le second concernant le point de vue des travailleurs du secteur public.

En ce qui concerne l'utilisation de ces appareils à des fins policières (surtout dans le cadre de la prévention et de la répression de la criminalité), l'enthousiasme des membres du personnel de la police est moins grand que celui de leurs supérieurs. Cela découle peut-être du fait que le personnel ne se sent pas toujours aussi étroitement associé à la politique qui doit être menée en matière de sécurité et qu'il est dès lors moins à même d'estimer à sa juste valeur la contribution jugée positive de ces caméras.

Pour le personnel, l'utilisation par trop fréquente des caméras est rapidement perçue comme un outil permettant de contrôler la bonne conduite des interventions de la police. Telle est la position défendue par M. Dirk Van Nuffel, ancien président de la Commission permanente de la police locale (CPPL), au cours d'un entretien du 20 décembre 2011 durant lequel il a par ailleurs indiqué que la surveillance à l'aide de caméras pouvait certainement contribuer à l'amélioration de la qualité du service.

Les caméras intelligentes font donc bien plus que simplement enregistrer. Elles vont également observer le personnel policier dans l'exercice de leur métier, ce qui ne va pas sans susciter un certain désagrément chez les policiers.

Appliqué à la législation relative aux caméras de surveillance, cela signifie que le personnel policier formule peu de réserves quant à l'utilisation de caméras fixes à des fins policières, y compris l'utilisation de caméras destinées à lutter contre les nuisances, bien entendu pour autant que les prescriptions légales soient respectées. Certes, un certain nombre d'observations sont formulées à propos de l'afflux de caméras et de la nécessité d'avoir du personnel suffisant pour suivre toutes ces images entrantes. Le personnel s'inquiète de la pression du travail et du risque de commettre des fautes, dans le cadre de leur propre responsabilité. Ils doivent ainsi

vooral op de voorgrond treden zijn de politieoverheden, deskundigen en academici.

In het kader van de actieplannen tegen geweld tegen politieambtenaren trad het gebruik van de *bodycams* op de voorgrond. Een aantal politiezones nam daarbij het voortouw. Dat gebruik vormde een eerste kantelmoment bij het politiepersoneel. Voor het eerst begon het zelf afwegingen te maken over het al dan niet aanwenden van dergelijke middelen en over de gevolgen ervan. Die benadering kan in twee rubrieken worden onderverdeeld, met enerzijds het gebruik bij de uitoefening van opdrachten van bestuurlijke en gerechtelijke politie, en anderzijds het standpunt als werknemer in de publieke sector.

Wat het gebruik voor politionele doeleinden (voornamelijk misdaadpreventie en —bestrijding) betreft, is het enthousiasme van het politiepersoneel minder groot dan dat van hun oversten. Dat kan te verklaren zijn omdat het personeel zich niet steeds even nauw betrokken voelt bij het te voeren veiligheidsbeleid en aldus de positief ingeschatte bijdrage van die camera's minder naar waarde weet te schatten.

Belangrijk voor het personeel is dat het overvloedig cameragebruik al snel wordt ervaren als een instrument om te controleren of de politie-interventies naar behoren zijn verlopen. Dat is de stelling van de heer Dirk Van Nuffel, voormalig voorzitter van de Vaste Commissie voor de Lokale Politie (VCLP), in een interview van 20 december 2011. In dat interview stelt hij voorts dat met het oog op kwaliteitsverbetering van de dienstverlening camerabewaking zeker een steentje kan bijdragen.

Slimme camera's doen dus veel meer dan louter registreren. Zij gaan ook het politiepersoneel observeren bij de uitoefening van hun job. Zulks wekt bij politiemensen nare gevoelens op.

Toegepast op de camerawetgeving betekent het dat het politiepersoneel weinig voorbehoud maakt bij het gebruik van vaste camera's voor politionele doeleinden, met inbegrip van de camera's voor overlastbestrijding, uiteraard voor zover de wettelijke voorschriften worden nageleefd. Wel worden randbemerkingen geformuleerd bij de toevloed aan camera's en het gebruik van voldoende personeel om al die inkomende beelden te volgen. Het personeel maakt zich zorgen over de werkdruk en het risico op fouten, in het licht van hun eigen aansprakelijkheid. Zo moeten zij ettelijke video-beelden monitoren in combinatie met andere taken,

suivre d'innombrables images vidéo en combinaison avec d'autres missions, comme par exemple assurer seul, la nuit, l'accueil dans un commissariat.

S'agissant des caméras mobiles, l'affaire est un peu différente. L'utilisation de caméra mobiles qui offrent simplement un soutien technique (par exemple les caméras ANPR) prend de telles proportions que les policiers se demandent si l'on y recourt pas à tort et à travers. Certaines zones de police ont en effet déjà développé depuis un certain temps leur propre plateforme informatique en dehors du circuit officiel. Cette application offre aux autorités policières la possibilité d'introduire elles-mêmes des données et de développer des paramètres qui sont utilisés pour décider qui est soumis à quel contrôle policier.

Ainsi, dans la zone frontalière franco-belge, les plaques minéralogiques des Français du Nord qui franchissent régulièrement la frontière sont systématiquement enregistrées et traitées. Lorsque la fréquence des franchissements de frontière devient trop élevée, on reçoit une notification dans le système Infocop et l'on procède à un contrôle approfondi du véhicule. On ne sait pas qui détermine le niveau de cette fréquence. Certains policiers se demandent dès lors si cette pratique est conforme à la législation sur la protection de la vie privée. Le simple travailleur frontalier, par exemple, ne risque-t-il pas ainsi aussi de subir ce type de contrôle par la police?

L'utilisation de caméras mobiles pour fixer des interventions policières bute sur une méfiance relativement importante des policiers. Il y a la crainte que des décisions tactiques sur le terrain, qui doivent parfois être prises en une fraction de seconde et au péril de sa propre vie, ne soient par la suite analysées sous toutes les coutures à la lumière de fragments d'images qui ne peuvent en aucun cas rendre compte du stress auquel est exposé l'agent de police au moment de la prise de décision. Une simple modification législative de la loi sur la fonction de police ou d'une autre réglementation en vue de conférer une base légale à l'utilisation de caméras mobiles par la police doit dès lors de préférence tenir compte de ces préoccupations. Il faut éviter que la meilleure équipe en charge des caméras ne prenne l'ascendant lors de l'évaluation d'une intervention policière.

L'utilisation de caméras mobiles doit dès lors s'inscrire dans le cadre d'un débat plus large. Les caméras offrent un avantage dans la mesure où les images peuvent donner une vue d'ensemble suffisante des événements. Cela peut déjà être le cas d'images prises d'hélicoptères ou d'autopompes. Le recours à des caméras à 360 degrés montées sur les véhicules

zoals bijvoorbeeld het 's nachts alleen instaan voor het onthaal in een commissariaat.

Inzake de mobiele camera's geldt een enigszins ander verhaal. De inzet van mobiele camera's die louter technische ondersteuning bieden (bv. de ANPR-camera's) kent een dermate hoge vlucht dat politiemensen de vraag stellen of er niet te ongebreideld mee wordt omgesprongen. Sommige politiezones hebben immers al enige tijd zelf een informaticaplatform ontwikkeld buiten het officiële circuit. Die toepassing biedt aan een politieoverheid de mogelijkheid om zelf gegevens in te voeren en parameters te ontwikkelen die worden aangewend om te beslissen wie aan welke politionele controle wordt onderworpen.

Zo worden in de Frans-Belgische grensstreek de nummerplaten van Noord-Fransen die regelmatig de grens oversteken systematisch opgeslagen en verwerkt. Wanneer de frequentie van de grensoverschrijdingen te hoog oploopt, krijgt men een hit in het Infocop-systeem en gaat men over tot een grondige controle van het voertuig. Het is daarbij niet gekend wie de hoogte van die frequentie bepaalt. Sommige politiemensen stellen zich bijgevolg de vraag of die praktijk overeenstemt met de privacywetgeving. Zet de politie bijvoorbeeld aldus ook niet de gewone grensarbeider aan de kant?

Het aanwenden van mobiele camera's voor het vastleggen van politionele interventies botst op relatief grote achterdocht bij politiemensen. De vrees bestaat dat tactische beslissingen op het terrein, die soms in een fractie van een seconde en met gevaar voor eigen leven dienen te worden genomen, achteraf ettelijke malen uitgebreid ontleed zullen worden aan de hand van beeldfragmenten die op generlei wijze de stress kunnen weergeven waaraan de politieambtenaar blootstond op het ogenblik van de beslissing. Een louter wetgevings-technische aanpassing van de wet op het politieambt of andere regelgeving om de toepassing van mobiele camera's voor de politie wettelijk te onderbouwen kan dan ook best niet los worden gezien van die bezorgdheden. Men dient er zich voor te behoeden dat de beste cameraploeg aan het langste eind trekt bij de beoordeling van een politieoptreden.

Het aanwenden van mobiele camera's moet dan ook kaderen binnen een ruimer debat. De camera's bieden een voordeel in zover de beelden een voldoende overzicht kunnen bieden van de gebeurtenissen. Dat kan het geval zijn bij beelden van helikopters of spoorwagens. Een uitbreiding naar 360°-camera's op interventievoertuigen in gevoelige wijken lijkt een optie die

d'intervention dans les quartiers sensibles semble une option susceptible de contribuer au renforcement de la sécurité du personnel. Les policiers sont en effet favorables à l'utilisation de caméras qui renforce leur sécurité. Dans ce cas, on a besoin de caméras qui donnent une image objective de la situation globale, et non d'appareils qui donnent des images fragmentées sous un angle déterminé. Dans ce dernier cas, on court le risque d'aboutir à des conclusions complètement différentes. Ainsi, il n'est pas facile de mettre sur la pellicule les circonstances amenant à dégainer son arme (par exemple à la suite d'une mise en garde d'un collègue). Cela ne fera que renforcer les discussions sur les interventions concrètes de la police.

M. Cockx fait une comparaison avec les images d'un match de football. Quelles sont les images qui donnent la meilleure impression d'un match de football, celles qui ont été prises du haut de la tribune ou celles qui ont été prises par des *bodycams* placées sur les joueurs? Il en va de même pour une intervention policière. Que voit-on sur une *bodycam* d'un agent et, surtout, que n'y voit-on pas? Dans les deux cas, toute la question est de conserver une vue d'ensemble de toute la scène.

Indépendamment de l'exécution des missions de police administrative et judiciaire, il y a le volet de l'intervention du fonctionnaire de police en tant que travailleur employé par le secteur public. C'est en effet également en tant que travailleurs que les policiers sont de plus en plus filmés et suivis sur leur lieu de travail. De plus, ce lieu de travail s'étend à tout le territoire de la zone de police. Les possibilités sont légion: systèmes "*track and trace*", "*blackbox*", scan des empreintes digitales et badge de contrôle d'accès à certains espaces, etc. *Big Brother* est omniprésent dans la police, ce qui donne facilement lieu à des dossiers disciplinaires fondés notamment sur les motifs suivants: nombre de coups de frein au-dessus de la moyenne lors de l'utilisation d'un véhicule de service, vitesse excessive lors d'une poursuite en agglomération, etc. Il arrive notamment que des policiers doivent payer eux-mêmes les amendes liées aux excès de vitesse commis dans le cadre de poursuites. Aucune solution n'a encore été trouvée pour ce problème. Il existe même des exemples encore plus absurdes. Le fait ne pas être assez souvent dans son bureau peut donner lieu à un contrôle strict par badge. On trouve ce genre de situations dans des dossiers disciplinaires existants.

Ce qui précède montre la nécessité de mener également un débat sur ces questions dans le secteur public, par analogie avec ce qui existe dans le secteur privé (CCT n° 68 du 16 juin 1998 relative à la protection de la vie privée des travailleurs à l'égard de la surveillance par caméras sur le lieu de travail). Une modification de

kan bijdragen aan de verhoging van de veiligheid van het personeel. Politie mensen zijn immers wel vragende partij voor cameragebruik die hun veiligheid ten goede kan komen. In dat geval is er nood aan camera's die een objectief beeld geven van de gehele situatie, en niet aan toestellen die gefragmenteerde beelden opleveren vanuit een bepaalde invalshoek. In dat laatste geval bestaat namelijk het risico dat men tot gans andere conclusies komt. Zo kunnen de omstandigheden voor het trekken van een vuurwapen (bv. omwille van het waarschuwen door een collega) niet makkelijk op beeld vastgelegd worden. Dat zal leiden tot verhoogde discussies rond concrete politieoptredens.

De heer Cockx trekt de vergelijking met de beelden van een voetbalmatch. Welke beelden leveren de beste indruk op van een bepaalde wedstrijd, zij die werden genomen vanaf het dak van de tribune, of zij die werden genomen via *bodycams* op de spelers? Hetzelfde geldt voor een politieoptreden. Wat ziet men op een *bodycam* van een agent, en vooral, wat zal men niet zien? In beide gevallen is het zaak om steeds een overzicht te bewaren over het ganse gebeuren.

Naast de uitoefening van de opdrachten van bestuurlijke en gerechtelijke politie, is er het luik van het optreden van de politieambtenaar als werknemer van de publieke sector. Ook als werknemer worden politiemensen op de werkvloer steeds meer gefilmd en gevolgd. Die werkvloer strekt zich bovendien uit tot het gehele grondgebied van de politiezone. De mogelijkheden zijn legio: systemen van "*track and trace*", de "*blackbox*", vingerscans en badges voor het betreden van ruimtes, enz. *Big Brother* is alomtegenwoordig bij de politie. Dat vertaalt zich al snel in tuchtdossiers op onder meer de volgende gronden: een bovengemiddeld aantal remstoten op het dienstvoertuig, te hoge snelheid bij een achtervolging in de bebouwde kom, enz. Zo komt het voor dat politiemensen zelf hun boetes voor overdreven snelheid moeten betalen die zij opliepen tijdens achtervolgingen. Voor die problematiek werd nog steeds geen oplossing gevonden. Er zijn zelfs nog absurdere voorbeelden. Teveel afwezig zijn op het bureel kan leiden tot een gedetailleerde badgecontrole. Dergelijke situaties zijn terug te vinden in bestaande tuchtdossiers.

Het voorgaande toont de noodzaak aan om ook in de publieke sector over die aspecten het debat te voeren, naar analogie met wat bestaat in de private sector (cao n° 68 van 16 juni 1998 betreffende de persoonlijke levenssfeer van de werknemers ten opzichte van de camerabewaking op de arbeidsplaats). Een aanpassing

la législation devrait donc aller de pair avec la résolution d'un certain nombre de problèmes d'application et la clarification de certaines modalités d'exécution.

D. Exposé de MM. Vincent Gilles et Vincent Houssin, représentants du Syndicat Libre de la Fonction Publique (SLFP)

En ce qui concerne le projet de loi modifiant l'article 41 de la loi sur la fonction de police du 5 août 1992, en vue de garantir l'identification des policiers tout en améliorant la protection de leur vie privée (DOC 53 2871/001), *M. Vincent Gilles, représentant du Syndicat Libre de la Fonction Publique (SLFP)* renvoie aux auditions qui ont été organisées au Sénat (Doc Sénat 5 1580/4, p.16 et suivantes). La position du SLFP n'a en effet pas changé. Certes, le texte du projet a subi quelques adaptations positives, mais l'intervenant ne comprend pas pourquoi le texte maintient une obligation impérative d'identification individuelle, alors que des moyens techniques permettent aux mandataires des corps de police de déterminer où se trouvent les agents, et de les identifier *a posteriori*.

Concernant les textes à l'examen relatifs aux caméras fixe et mobiles, l'intervenant n'émet aucune observation.

Concernant la proposition de loi modifiant la loi du 21 mars 2007 réglant l'installation et l'utilisation de caméras de surveillance (DOC 53 3290/001), *M. Gilles* relève qu'elle entend introduire des concepts tels que les drones ou caméras de corps (*bodycams*) et rappelle que le SLFP n'est pas favorable à l'utilisation de *bodycams*, et ce pour de multiples raisons.

La raison essentielle réside dans l'absence de chiffres précis et d'études scientifiques démontrant une réelle plus-value pour les policiers.

Par ailleurs, l'intervenant se réfère au danger évident d'une évaluation d'incident de tir ou de violences, hors vécu réel. L'adjonction d'images numériques à un tel dossier ne manquera pas de compliquer la tâche de celui qui sera amené à juger *a posteriori* d'une situation qu'il n'aura pas vécue.

Il est également dangereux de se fier à un appareillage sans aucune stabilité, pour lequel des normes d'usage et de satisfaction n'ont pas été déterminées au préalable dans des textes légaux ou réglementaires.

van de wetgeving dient dan ook gepaard te gaan met het uitklaren van een reeks toepassingsproblemen en uitvoeringsmodaliteiten.

D. Uiteenzetting van de heren Vincent Gilles en Vincent Houssin, vertegenwoordigers van het Vrij Syndicaat voor het Openbaar Ambt (VSOA)

De heer Vincent Gilles, vertegenwoordiger van het Vrij Syndicaat voor het Openbaar Ambt (VSOA), verwijst in verband met het wetsontwerp tot wijziging van artikel 41 van de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt, met het oog op het waarborgen van de identificatie van de politieambtenaren en de betere bescherming van hun persoonlijke levenssfeer (DOC 53 2871/001) naar de hoorzittingen die in de Senaat werden georganiseerd (Senaat Stuk nr. 5 1580/1, blz. 16 en volgende). Het standpunt van het VSOA is immers ongewijzigd gebleven. Er werden aan het wetsontwerp weliswaar enkele positieve wijzigingen aangebracht, maar de spreker begrijpt niet waarom de tekst een dwingende verplichting van individuele identificatie in stand houdt, terwijl technische middelen het voor de gemachtigden van de politiekorpsen mogelijk maken te bepalen waar de agenten zich bevinden en ze naderhand te identificeren.

De spreker heeft geen opmerkingen over de met betrekking tot de vaste en mobiele camera's voorliggende teksten.

De heer Gilles attendeert erop dat het wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 21 maart 2007 tot regeling van de plaatsing en het gebruik van bewakingscamera's (DOC 53 3290/001) tot doel heeft begrippen zoals "*drones*" en "*bodycams*" in te voeren, en hij herinnert eraan dat het VSOA om tal van redenen geen voorstander is van het gebruik van *bodycams*.

De belangrijkste reden is het ontbreken van precieze cijfers en wetenschappelijke onderzoeken die aantonen dat ze een echte meerwaarde hebben voor de politieagenten.

Voorts verwijst de spreker naar het voor de hand liggende gevaar van een buiten de realiteit uitgevoerde evaluatie van een schiet- of geweldincident. De toevoeging van digitale beelden aan een dergelijk dossier zal zeker de taak bemoeilijken van degene die *a posteriori* een situatie zal moeten beoordelen die hij niet heeft meegemaakt.

Het is ook gevaarlijk te vertrouwen op apparatuur die geen enkele stabiliteit biedt en waarvoor de gebruiks- en tevredenheidsnormen niet vooraf in wet- of regelgevende teksten zijn vastgelegd.

Bien que de tels appareils puissent également enregistrer le son, il est actuellement impossible, d'un point de vue légal, de prendre le son et de l'utiliser ultérieurement.

Leur utilisation méconnaît en outre le droit des collègues entrant dans le champ de capture de la caméra, de faire valoir leur droit à l'image, alors que ce droit est consacré par l'article 8 de la loi du 21 mars 2007 réglant l'installation et l'utilisation de caméras de surveillance.

M. Gilles dénonce aussi le manque de garanties pour le policier: ne risque-t-il pas de faire l'objet d'un pré-jugement suspicieux lorsqu'en situation de menaces et d'injures, il n'aura pas activé sa caméra? Quelle sera l'objectif et la durée de conservation des images enregistrées? Comment ces images seront-elles traitées?

Il n'existe pas non plus de garantie quant à l'effet positif de l'annonce orale de l'activation de la caméra. L'intervenant est d'avis que plutôt que celui de calmer l'interlocuteur du policier, cette annonce aura sans doute l'effet inverse. Ici non plus, il n'y a pas d'analyse scientifique. L'usage de ces caméras entraînera une surcharge de travail et un surcoût évident, liés à la demande d'accès aux images et sons enregistrés.

Enfin, M. Gilles souligne que l'usage de *bodycams* entraîne une inégalité de traitement non seulement entre policiers en uniforme et les autres (alors qu'on ignore si la violence subie les concerne plus que les policiers en civil) mais aussi entre les policiers et les autres acteurs de la sécurité et de la justice auxquels le port de telles caméras n'est pas imposé.

M. Vincent Houssin, représentant du Syndicat libre de la fonction publique (SLFP) explique que la hiérarchie de la police est favorable à l'utilisation de *bodycams*, contrairement aux policiers engagés sur le terrain.

Deux législations peuvent être appliquées à l'utilisation de tels équipements. Il y a, d'une part, la "loi caméras", qui requiert le consentement de la personne concernée, et, d'autre part, la loi relative à la protection de la vie privée, dont l'article 5 impose également un consentement explicite en ce qui concerne le traitement des données à caractère personnel. Or, dans le cas de

Hoewel die apparaten ook geluid kunnen opnemen, is het uit een wettelijk oogpunt momenteel onmogelijk geluid op te nemen en de geluidsopname naderhand te gebruiken.

Het gebruik van dergelijke camera's schendt ook het recht van de collega's die in het beeldveld van de camera komen om hun portretrecht te doen gelden, terwijl dat recht verankerd is in artikel 8 van de wet van 21 maart 2007 tot regeling van de plaatsing en het gebruik van bewakingscamera's.

De heer Gilles laakt ook het gebrek aan garanties voor de politieagent: dreigt hij uit argwaan al niet vooraf te worden veroordeeld als hij in een situatie van bedreigingen en beledigingen zijn camera niet heeft aangezet? Met welk doel en hoe lang zullen de opgenomen beelden worden bewaard? Hoe zullen die beelden worden verwerkt?

Er is evenmin een garantie dat de mondelinge aankondiging dat de camera wordt aangezet een positief effect zal hebben. Volgens de spreker zal die aankondiging, in plaats van de gesprekspartner van de politieagent tot bedaren te brengen, waarschijnlijk de tegenovergestelde uitwerking hebben. Ook hier is geen wetenschappelijke analyse beschikbaar. Het cameragebruik zal voor een hogere werklast en voor evidente meerkosten zorgen die gepaard gaan met de vraag om toegang te krijgen tot het opgenomen beeld- en klankmateriaal.

Tot slot wijst de heer Gilles erop dat het gebruik van *bodycams* een ongelijke behandeling met zich brengt, niet alleen tussen de politieagenten in uniform en de andere (terwijl men niet weet of het geweld meer op hen betrekking heeft dan op de politieagenten in burger), maar ook tussen de politieagenten en de andere actoren van de veiligheid en van het gerecht, aan wie het dragen van dergelijke camera's niet wordt opgelegd.

De heer Vincent Houssin, vertegenwoordiger van het Vrij Syndicaat van het Openbaar Ambt (VSOA) legt uit dat de politietop voorstander is van het gebruik van *bodycams*. Bij de politiemensen op het terrein bestaat er geen draagvlak voor.

Op het gebruik ervan kunnen twee wetgevingen van toepassing zijn. Enerzijds is er de camerawet, die oplegt dat er een toestemming moet zijn van de betrokkene, en anderzijds de privacywet, waarbij artikel 5 ook de ondubbelzinnige toestemming oplegt voor de verwerking van persoonsgegevens. Men gaat er bij het gebruik van *bodycams* evenwel van uit dat de mensen op het terrein

l'utilisation de *bodycams*, on part du principe que les gens déployés sur le terrain donnent automatiquement leur consentement, dès lors que ce sont, par définition, des collègues qui sont filmés.

L'utilisation fréquente de caméras par la police a fait en sorte que les policiers sont devenus entre-temps les prisonniers les mieux surveillés du pays.

En 2009, le SLFP a adressé un courrier à Mme Turtelboom, qui était alors ministre de l'Intérieur. Dans sa réponse, elle a reconnu que l'utilisation des caméras par les services de police ne respectait pas les principes de proportionnalité et de finalité. Il arrive en effet souvent que des images soient utilisées dans le but de contrôler le travail effectué par les policiers, en vérifiant par exemple si le contenu d'un procès-verbal est conforme à la réalité. De telles techniques traduisent une forme de méfiance à l'égard des personnes engagées sur le terrain. On ne peut dès lors s'attendre à ce que ces mêmes personnes aient confiance dans l'utilisation des caméras. Elles ressentent ces caméras comme un moyen de contrôle, et non comme un moyen de les protéger.

Par ailleurs, un certain nombre de questions demeurent sans réponse. Par exemple, sur quel support les images seront-elles conservées, et qui y aura accès?

Un autre problème est que la méthode entraîne un renversement de la charge de la preuve. Il incombera en effet au fonctionnaire de police de prouver qu'il n'a pas fait usage d'une violence excessive à l'égard d'un tiers.

M. Houssin indique par ailleurs que l'utilisation de *bodycams* peut être considérée comme une observation au sens de la loi du 6 janvier 2003 concernant les méthodes particulières de recherche et quelques autres méthodes d'enquête. Les interventions ont lieu pour 90 % dans des locaux privés. Toutes les garanties légales offertes au citoyen ne sont-elles dès lors pas contournées?

En outre, dans certains cas, le son est également enregistré. Hormis la législation relative aux méthodes particulières de recherche, il n'existe aucune disposition légale régissant l'enregistrement simultané d'images et de sons. Il ne fait aucun doute que le cadre législatif imparfait en la matière donnera lieu à des batailles de procédure.

L'orateur s'attache enfin à l'identification des policiers. Il attire l'attention sur le problème spécifique des unités spéciales. Leur identité est protégée, en ce sens qu'elle ne figure pas dans les procès-verbaux. Les milieux criminels recourent cependant à la technique

automatisé hun toestemming geven, aangezien per definitie collega's worden gefilmd.

Het veelvuldig gebruik van camera's door de politie heeft ertoe geleid dat politiemensen inmiddels de best bewaakte gevangenen van het land geworden zijn.

Het VSOA heeft in 2009 een schrijven gericht aan toenmalig minister van Binnenlandse Zaken Turtelboom. In haar antwoord erkende zij dat het proportionaliteits- en finaliteitsbeginsel niet wordt gerespecteerd in het gebruik van de camera's door de politiediensten. Vaak worden beelden gebruikt om het werk van de politiemensen te controleren, door bijvoorbeeld aan de hand van beelden na te gaan of de inhoud van een proces-verbaal strookt met de werkelijkheid. Dergelijke technieken illustreren een vorm van wantrouwen naar de mensen op het terrein. Men mag dan ook niet verwachten van diezelfde mensen dat zij vertrouwen hebben in de inzet van camera's. Zij ervaren het als een controlemiddel, en niet als een middel om hen te beschermen.

Ook blijft een aantal vragen onbeantwoord. Op welke drager zullen de beelden bijvoorbeeld bewaard worden, en wie krijgt er toegang toe?

Een ander probleem is dat de methode zorgt voor een omkering van de bewijslast. Het zal immers aan de politieambtenaar toekomen om te bewijzen dat hij geen overmatig geweld heeft gebruikt tegenover een derde.

De heer Houssin legt voorts uit dat de inzet van *bodycams* kan worden beschouwd als een observatie in de zin van de wet van 6 januari 2003 betreffende de bijzondere opsporingsmethoden en enige andere onderzoeksmethoden. 90 % van de tussenkomsten gebeurt in privévertrekken. Worden bijgevolg niet alle wettelijke garanties voor de burger omzeild?

In sommige gevallen wordt bovendien geluid geregistreerd. Buiten de wetgeving over de bijzondere opsporingsmethoden bestaan er geen wettelijke bepalingen over het gelijktijdig opnemen van beeld en geluid. Het gebrekkig wetgevend kader daaromtrent zal ongetwijfeld leiden tot procedureslagen.

Tot slot gaat de spreker in op de identificatie van de politiemensen. Hij wijst op de specifieke problematiek van de speciale eenheden. Hun identiteit wordt beschermd in die zin dat zij niet wordt opgenomen in de processen-verbaal. Het criminele milieu hanteert echter

de la plainte pour coups et blessures déposée auprès du juge d'instruction. Dans ce cas, le juge d'instruction est obligé de communiquer les données personnelles dans le dossier. Il s'impose absolument de remédier à ce problème.

A l'issue de l'intervention de M. Houssin, *M. Vincent Gilles, représentant du Syndicat Libre de la Fonction Publique (SLFP)* illustre les inconvénients de l'usage d'une *bodycam* à l'aide de deux extraits vidéos montrant des policiers équipés de tels caméras. Il en ressort clairement que si, par malheur, la tête de la caméra est touchée, celle-ci filmera d'autres images que celles pour lesquelles elle a été utilisée. Certains modèles de caméras pendent au cou du policier et oscillent au moindre mouvement. Les images recueillies ne seront donc pas utilisables. Compte tenu de ces divers éléments, il lui paraît que le législateur devrait réfléchir aux normes de qualité et de satisfaction auxquelles ces caméras devraient satisfaire avant d'envisager l'équipement des quarante mille policiers susceptibles de les porter. Pour rappel, le coût d'un tel équipement varie entre 150 à 400 euros.

Il insiste enfin sur la difficulté pour une personne qui n'a pas le vécu d'un policier de terrain d'apprécier ces images.

E. Exposé de M. Stefan Verschuere, vice-président de la commission pour la protection de la vie privée

En ce qui concerne le projet de loi modifiant l'article 41 de la loi sur la fonction de police du 5 août 1992, en vue de garantir l'identification des policiers tout en améliorant la protection de leur vie privée (DOC 53 2871/001), *M. Stefan Verschuere, vice-président de la commission pour la protection de la vie privée*, souligne que dans un courrier adressé à M. Gérard Deprez, sénateur à la base de l'initiative ayant conduit à l'adoption du projet, la commission concluait que: "*Même si le numéro de matricule constitue une option d'identification moins conviviale pour le citoyen confronté aux services de police, cette méthode devrait permettre de rencontrer plus effectivement la finalité légitime d'identification du policier intervenant tout en renforçant la protection de sa vie privée.*".

L'intervenant estime dès lors ne pas devoir émettre de remarques complémentaires et rappelle également que la Commission a validé un système identique

de technique van de klacht bij de onderzoeksrechter wegens slagen en verwondingen. In dat geval is de onderzoeksrechter verplicht de persoonsgegevens vrij te geven in het dossier. Dat probleem moet absoluut worden verholpen.

Na de uiteenzetting van de heer Houssin, illustreert de heer Vincent Gilles, eveneens vertegenwoordiger van het Vrij Syndicaat van het Openbaar Ambt (VSOA), de nadelen van het gebruik van een *bodycam*. Hij doet dat aan de hand van twee videofragmenten waarop politiemensen te zien zijn die met een dergelijke camera zijn uitgerust. Daaruit blijkt overduidelijk dat, wanneer per ongeluk de voorkant van de camera wordt aangeraakt, deze andere beelden zal filmen dan bedoeld was. Sommige types camera hangen om de hals van de politieagent en trillen bij de minste beweging, hetgeen onbruikbare beelden oplevert. Rekening houdend met die elementen, vindt de heer Gilles dat de wetgever zou moeten nadenken over de kwaliteits- en doelmatigheidsnormen waaraan die camera's zouden moeten voldoen alvorens overwogen wordt de veertigduizend politiemensen die daarvoor in aanmerking komen, een camera te doen dragen. De spreker herinnert eraan dat een dergelijke camera 150 à 400 euro kost.

Tot slot wijst hij erop dat een persoon die niet getrouwd is met wat een politieagent in de praktijk meemaakt, die beelden moeilijk kan beoordelen.

E. Uiteenzetting door de heer Stefan Verschuere, ondervoorzitter van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer

Aangaande het wetsontwerp tot wijziging van artikel 41 van de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt, met het oog op het waarborgen van de identificatie van de politieambtenaren en de betere bescherming van hun persoonlijke levenssfeer (DOC 53 2871/001), wijst de heer Stefan Verschuere, ondervoorzitter van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, erop dat de Commissie in een brief aan de heer Gérard Deprez, de senator die aan de basis lag van het initiatief dat tot de aanneming van het wetsontwerp heeft geleid, concludeerde dat "*ook al is het stamnummer een minder gebruiksvriendelijke identificatiewijze voor de burger die met de politiediensten geconfronteerd wordt, die methode de mogelijkheid zal bieden het legitieme doel om de interveniërende politieambtenaar te identificeren efficiënter te bereiken, terwijl diens privacy toch beter beschermd wordt.*".

De spreker vindt derhalve dat geen bijkomende opmerkingen nodig zijn. Hij wijst er tevens op dat de Commissie groen licht heeft gegeven voor een

d'identification par numéro pour les chauffeurs de taxi de la Région de Bruxelles-capitale.

M. Verschuere aborde ensuite les textes des projets et propositions de loi relatifs à l'utilisation des caméras. Il souhaite tout d'abord dissiper un malentendu largement répandu: la Commission pour la protection de la vie privée n'a pas d'objection de principe à l'égard de l'usage des caméras de surveillance, ni à l'égard de l'exercice par la police de ses missions, avec les outils disponibles.

La Commission estime par contre que les règles d'utilisation de ces techniques de surveillance (notamment par caméra) doivent être claires, non ambiguës et pertinentes tant pour les personnes surveillées que pour les personnes qui les utilisent. L'élaboration de règles claires en la matière nécessite un débat approfondi, analogue à celui ayant précédé l'adoption de la loi du 21 mars 2007 réglant l'installation et l'utilisation de caméras de surveillance. Celle-ci contient en effet des règles claires et cohérentes et a permis de sortir du flou existant avant son adoption.

L'intervenant souhaite principalement axer son intervention sur les deux textes suivants:

— projet de loi modifiant la loi du 21 mars 2007 réglant l'installation et l'utilisation de caméras de surveillance — Transmis par le Sénat, n° 2986/1;

— proposition de loi (Josy Arens, Jenne De Potter, Jacqueline Galant) modifiant la loi du 21 mars 2007 réglant l'installation et l'utilisation de caméras de surveillance, n° 3290/1.

La loi du 21 mars 2007 privilégie une certaine cohérence en divisant le territoire en trois types de lieux: des lieux ouverts, des lieux fermés mais accessibles au public et des lieux fermés non accessibles au public. La finalité de la loi est de permettre une surveillance de ces lieux, de manière à y assurer la paix publique et privée. Cela ne veut toutefois pas dire que l'usage d'une caméra à une autre fin est interdit. A titre d'illustration, il est possible d'utiliser des caméras dans les casinos, pour la surveillance des matchs de football, pour la surveillance des cours d'eau,..., alors même que cette utilisation n'est pas prévue par la loi de 2007. Dans ces cas, toutefois, cette utilisation doit se faire

gelijksoortig identificatiesysteem op basis van een nummer voor de taxichauffeurs van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

De heer Verschuere gaat vervolgens nader in op de teksten van het wetsontwerp en de wetsvoorstellen met betrekking tot het gebruik van camera's. Allereerst wenst hij een wijdverbreid misverstand uit de wereld te helpen: de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer heeft geen principieel bezwaar tegen het gebruik van bewakingscamera's, noch tegen het feit dat de politie voor de uitvoering van haar opdrachten gebruik maakt van de beschikbare hulpmiddelen.

De Commissie vindt daarentegen dat de regels voor het gebruik van deze bewakingstechnieken (onder meer via camera's) duidelijk, ondubbelzinnig en relevant moeten zijn, zowel voor de personen die in het oog worden gehouden als voor de personen die ze gebruiken. De opstelling van duidelijke regels in dat verband vereist een grondig debat, naar het voorbeeld van het debat dat is voorafgegaan aan de aanneming van de wet van 21 maart 2007 tot regeling van de plaatsing en het gebruik van bewakingscamera's. Deze wet bevat immers heldere en logische regels, en heeft komaf gemaakt met de onduidelijkheid die heerste vóór de wet werd aangenomen.

De spreker geeft aan dat hij in zijn betoog voornamelijk zal ingaan op de twee volgende teksten:

— wetsontwerp tot wijziging van de wet van 21 maart 2007 tot regeling van de plaatsing en het gebruik van bewakingscamera's, DOC 53 2986/001 (overgezonden door de Senaat);

— wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 21 maart 2007 tot regeling van de plaatsing en het gebruik van bewakingscamera's, DOC 53 3290/001 (ingediend door de heren Josy Arens en Jenne De Potter en mevrouw Jacqueline Galant)

De wet van 21 maart 2007 zorgt voor een zekere coherentie door het grondgebied op te delen in drie soorten van plaatsen: niet-besloten plaatsen, besloten plaatsen die evenwel voor het publiek toegankelijk zijn en besloten plaatsen die niet toegankelijk zijn voor het publiek. Het ligt in de bedoeling van de wet op die plaatsen in bewaking te voorzien om de vrede op openbaar en privégebied te waarborgen. Dat wil echter niet zeggen dat een camera niet voor andere doeleinden mag worden gebruikt. Zo is het bijvoorbeeld mogelijk camera's in te zetten in de casino's, om voetbalwedstrijden en waterlopen te surveilleren enzovoort, hoewel dergelijk gebruik niet bij de wet van 2007 geregeld is. Als in de

dans le respect de la loi relative à la protection de la vie privée à l'égard des traitements de données à caractère personnel.

La finalité de la loi “caméras” (assurer la paix publique sur le territoire) correspond à la mission de “police administrative” telle que définie par l'article 14 de la loi du 5 août 1992 sur la fonction de police. Le texte de la proposition de loi de M. Arens et consorts déroge à la logique de la loi de 2007 puisqu'il semble étendre son application aux missions de police judiciaire. Or, alors que les missions de police administrative sont exercées sous l'autorité du bourgmestre, celles de police judiciaire le sont sous l'autorité du parquet et du ministre de la justice. Autoriser des prises d'image ou une observation par le biais de la loi “caméras” permettrait d'éviter le contrôle des magistrats, tout en conférant au bourgmestre une capacité d'intrusion dans les enquêtes. Pourtant, il s'agit là de méthodes particulières de recherche (MPR), encadrées très strictement par le Code d'Instruction criminelle.

La proposition de M. Arens et consorts vise également à permettre l'utilisation de *bodycams* à des fins qui, bien que légitimes, sont différentes de celles de la loi “caméras” et dont les conditions d'encadrement sont relatives. Le recours à de telles caméras y est autorisé dans le cas de situations dangereuses ou lorsque le fonctionnaire de police se sent menacé ou injurié, et pour le temps nécessaire à l'intervention (article 10). Il appartiendrait dès lors au fonctionnaire de police, et non plus au bourgmestre ou au procureur, de décider du recours à cette technique dans des circonstances difficilement contrôlables *a posteriori*.

Le texte étend également l'usage de caméras mobiles à la sécurité civile. M. Verschuere rappelle que cette utilisation est déjà possible aujourd'hui. L'utilisation de caméras mobiles par les services de sécurité civile a d'ailleurs une finalité distincte de celle de la loi “caméras”. En outre, par volonté de cohérence, les conditions d'utilisation énoncées dans la proposition de loi sont calquées sur celles applicables aux services de police. La décision d'utiliser des caméras de surveillance mobiles dans des lieux ouverts doit être communiquée au bourgmestre. Dans des lieux fermés accessibles au public, cette décision doit être prise par le bourgmestre lui-même. Enfin, la proposition de loi ne prévoyant rien en ce qui concerne les autres lieux fermés, il sera désormais interdit d'y utiliser des caméras. Ces règles paraissent en contradiction avec

voormelde gevallen een camera wordt gebruikt, moet echter rekening worden gehouden met de wet tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonlijke gegevens.

De bedoeling van de “camerawet” (de openbare vrede op het grondgebied bewaren) strookt met de taak van “bestuurlijke politie”, zoals bepaald bij artikel 14 van de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt. Het door de heer Arens c.s. ingediende wetsvoorstel wijkt af van de strekking van de wet van 2007, aangezien dit wetsvoorstel de toepassing van de wet kennelijk wil verruimen tot de taken van gerechtelijke politie. De taken van bestuurlijke politie ressorteren echter onder het gezag van de burgemeester, terwijl de taken van gerechtelijke politie worden uitgeoefend onder het gezag van het parket en van de minister van justitie. Als de camerawet mag worden ingeroepen om opnames te maken of te observeren, zou de controle door de magistraten kunnen worden verhinderd, terwijl de burgermeester bevoegd zou worden om zich in de onderzoeken te mengen. In dat geval gaat het echter om bijzondere opsporingsmethodes (BOM), die zeer strikt zijn geregeld door het Wetboek van strafvordering.

Het door de heer Arens c.s. ingediende wetsvoorstel beoogt tevens het gebruik van *bodycams* mogelijk te maken voor doeleinden die, hoewel rechtmatig, niet dezelfde zijn als die van de “camerawet” en waarvan de gebruiksregels minder strikt zijn. Krachtens dit wetsvoorstel mogen dergelijke camera's worden gebruikt in gevaarlijke situaties of situaties waarin de politieambtenaar zich bedreigd voelt of beschimpt wordt, gedurende de tijd die nodig is voor de interventie (artikel 10). Het zou dus de politieambtenaar, en niet langer de burgemeester of de procureur des Konings, toekomen te beslissen die techniek te gebruiken in omstandigheden die achteraf moeilijk kunnen worden gecontroleerd.

Het wetsvoorstel verruimt tevens het gebruik van mobiele camera's tot de inzet ervan voor de civiele veiligheid. De heer Verschuere herinnert eraan dat daarvoor momenteel al camera's kunnen worden gebruikt; het gebruik van mobiele camera's door de civiele-veiligheidsdiensten dient trouwens een andere doel dan dat van de “camerawet”. Met het oog op de coherentie zijn de in het wetsvoorstel opgesomde gebruiksvoorwaarden bovendien dezelfde als die welke gelden voor de politiediensten. De beslissing om mobiele bewakingscamera's in niet-besloten plaatsen te gebruiken, moet aan de burgemeester worden meegegeeld. Met betrekking tot besloten plaatsen die evenwel toegankelijk zijn voor het publiek moet de burgemeester zelf die beslissing nemen. Aangezien het wetsvoorstel ten slotte niets bepaalt met betrekking tot de andere

la nécessité de garantir l'efficacité de l'intervention des services de sécurité civile.

M. Verschuere plaide également pour que le législateur fasse preuve de prudence, s'il envisage d'étendre la possibilité de recourir à des caméras mobiles au service de contrôle et d'inspection d'un SPF ou d'une administration régionale. Tout d'abord, il voit mal en quoi les régions auraient besoin, pour ce faire, d'une autorisation de la loi. En outre, il lui semble difficile d'imaginer que l'inspection fiscale décide de filmer des contribuables ou que l'inspection sociale décide, en dehors du cadre d'une enquête pénale diligentée par l'auditorat du travail, de filmer les allées et venues au siège d'un employeur. Il s'agirait là de missions de surveillance totalement exorbitantes.

L'intervenant insiste par conséquent pour que la cohérence soit privilégiée et pour que les règles applicables à chaque mission fassent l'objet d'une réflexion approfondie.

Concernant le projet de loi modifiant la loi du 21 mars 2007 réglant l'installation et l'utilisation de caméras de surveillance, qui tend à autoriser les caméras ANPR, M. Verschuere juge que le texte, tel qu'il est rédigé, maintient la finalité de la loi "caméras" (garantir la paix publique) et a le mérite de lever une ambiguïté puisque certains soutenaient que ces caméras n'entraient pas dans le cadre de la loi. Ce type de caméras permet de repérer des camions à trop haut tonnage et de surveiller leur trajet, de repérer des véhicules volés ou de faciliter la recherche de personnes disparues. L'intervenant met toutefois en garde contre la capacité qu'ont aujourd'hui les services de police de connecter les informations résultant de cette surveillance à des banques de données diverses dont celle d'Assuralia, permettant d'identifier voitures non assurées. Cette banque de données ne répond nullement aux exigences imposées aux services de police par l'article 44 de la loi sur la fonction de police. La fiabilité des données contenues dans ce type de banques de données, établies à des fins commerciales, est assez faible. Il conviendrait par conséquent d'extraire ces données des fichiers qui les contiennent de manière à ce qu'elles puissent être gérées comme des données policières.

M. Verschuere se réfère pour le reste à l'avis 42/2013 rendu en extrême urgence par la Commission pour la protection de la vie privée sur un avant-projet de loi dont s'inspire fortement la proposition de loi de M. Arens.

gesloten plaatsen, zal het voortaan verboden zijn om er camera's te gebruiken. Die regels lijken in te gaan tegen de noodzaak om een doeltreffende interventie van de civiele-veiligheidsdiensten te waarborgen.

De heer Verschuere pleit er bovendien voor dat de wetgever enige terughoudendheid aan de dag zou leggen wanneer hij overweegt de mogelijkheid mobiele camera's te gebruiken uit te breiden tot de controle- en inspectiediensten van de federale of regionale overheidsdiensten. Ten eerste ziet hij niet in waarom de gewesten daartoe afhankelijk zouden zijn van een machtiging bij wet. Bovendien kan hij zich moeilijk voorstellen dat de belastinginspectie belastingplichtigen zal filmen, of dat de sociale inspectie, tenzij het om een door het arbeidsauditoraat gevorderd strafrechtelijk onderzoek gaat, het komen en gaan op een bedrijfsterrein van een werkgever zal filmen. Dergelijke bewakingsopdrachten zouden zonder meer buitensporig zijn.

De spreker dringt er bijgevolg op aan dat wordt gewaakt over de samenhang en dat grondig wordt nagedacht over de toepasselijke regels voor elke opdracht.

In verband met het wetsontwerp tot wijziging van de wet van 21 maart 2007 tot regeling van de plaatsing en het gebruik van bewakingscamera's, dat ertoe strekt het gebruik van ANPR-camera's mogelijk te maken, is de heer Verschuere van mening dat de tekst, zoals hij nu is geformuleerd, het doel van de "camerawet" (de openbare orde handhaven) in acht neemt en de verdienste heeft duidelijkheid te scheppen, want niet iedereen vond immers dat die camera's binnen het toepassingsgebied van de wet pasten. Dergelijke camera's maken het mogelijk te zwaar geladen vrachtwagens te detecteren, hun traject te volgen, gestolen voertuigen op te sporen of vermiste personen te helpen vinden. De spreker waarschuwt evenwel voor de technische mogelijkheid waarover de politiediensten thans beschikken om de via dergelijke bewaking verkregen gegevens te kruisen met de gegevens in andere databanken, zoals die waarmee Assuralia niet-verzekerde voertuigen registreert. Die databank beantwoordt hoegenaamd niet aan de vereisten die aan de politiediensten worden opgelegd krachtens artikel 44 van de wet op het politieambt. De gegevens in dergelijke voor commerciële doeleinden aangelegde databanken zijn weinig betrouwbaar. Die gegevens zouden dan ook uit de bestanden moeten worden gelicht, zodat zij kunnen worden beheerd als politiegegevens.

Voor het overige verwijst de heer Verschuere naar advies nr. 42/2013 dat de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer met spoed heeft uitgebracht over een voorontwerp van wet waarop het wetsvoorstel van de heer Arens in grote mate is geïnspireerd.

F. Exposé de M. Manuel Lambert, représentant de la Ligue des Droits de l'homme (LDH)

M. Manuel Lambert, représentant de la Ligue des Droits de l'homme, énonce que la LDH est favorable au projet de loi relatif à l'identification des agents de police et plaide en faveur de son adoption, même si elle est d'avis que le texte pourrait encore être amélioré.

L'obligation d'identification des policiers en toutes circonstances s'inscrit dans les obligations procédurales liées à l'art. 3 de la Convention européenne des Droits de l'Homme (CEDH), qui prescrit, pour rappel, l'interdiction absolue de la torture et des traitements inhumains et dégradants. Ces obligations imposent à l'État notamment de:

- mener une enquête pénale indépendante, impartiale et avec droit de regard du public sur toute accusation sérieuse de traitements inhumains et dégradants;

- prendre rapidement les mesures pour identifier et interroger toutes les parties concernées;

- condamner de manière suffisamment dissuasive les individus reconnus coupables (voir entre autres CEDH, *Darraj c. France*, 4 novembre 2010).

L'obligation d'identification est une obligation absolue, qui ne peut connaître d'exception. Il peut y avoir une possibilité d'anonymat, mais anonymat ne veut pas dire impossibilité d'identification. Le texte du projet de loi devrait être revu en réduisant le champ des exceptions à l'identification des policiers, de manière à respecter la jurisprudence de la Cour Européenne des Droits de l'Homme. En ce sens, les amendements n° 2 de Mr Weyts et consorts (DOC 53 2871/002) et n° 3 de Mme Genot (DOC 53 2871/003) devraient être adoptés.

Une question importante n'est pas abordée par le texte à l'examen: qui sera chargé de tenir le registre permettant de connaître l'identité du policier auquel correspond un numéro d'identification? Comment ce registre sera-t-il géré et sécurisé? Quelles en seront les modalités d'accès?

Concernant les textes relatifs à l'utilisation des caméras, la LDH n'a pas d'a priori positif ou négatif. Toute technologie a en effet ses mérites et ses inconvénients.

F. Uiteenzetting van de heer Manuel Lambert, vertegenwoordiger van de Ligue des Droits de l'homme (LDH)

De heer Manuel Lambert, vertegenwoordiger van de Ligue des Droits de l'homme, laat weten dat de LDH het wetsontwerp betreffende de identificatie van de politieambtenaren steunt en aangenomen hoopt te zien, al is de tekst op enkele punten voor verbetering vatbaar.

De verplichting dat de politieambtenaren zich in alle omstandigheden moeten kunnen identificeren, maakt deel uit van de procedurele verplichtingen in verband met artikel 3 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM), dat, pro memorie, voorschrijft dat niemand mag worden onderworpen aan foltering en aan onmenselijke of vernederende behandelingen of bestraffingen. Die verplichtingen houden voor de lidstaten onder meer in dat zij:

- een onafhankelijk, onpartijdig strafrechtelijk onderzoek voeren, waarbij het publiek toetsingsrecht heeft voor alle ernstige beschuldigingen van onmenselijke en vernederende behandelingen;

- onmiddellijk de maatregelen treffen om alle betrokken partijen te identificeren en te ondervragen;

- schuldig bevonden individuen een straf opleggen die voldoende ontradend is (zie o.a. EHRM *Darraj vs. Frankrijk*, 4 november 2010).

De identificatieplicht is een absolute verplichting, waarop geen uitzondering kan worden toegestaan. Er kan een mogelijkheid tot anonimiteit zijn, maar anonimiteit betekent niet de onmogelijkheid tot identificatie. De tekst van het wetsontwerp zou moeten worden herzien door het aantal uitzonderingen op de identificatieplicht voor de politieambtenaren te verkleinen, zodat de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens wordt geëerbiedigd. Met het oog daarop zouden de amendementen nr. 2 van de heer Weyts c.s. (DOC 53 2871/002) en nr. 3 van mevrouw Genot (DOC 53 2871/003) moeten worden aangenomen.

Een belangrijke vraag komt in de ter bespreking voorliggende tekst niet aan bod: wie zal verantwoordelijk zijn voor het bijhouden van het register waarmee het mogelijk is via een corresponderend identificatienummer de identiteit van de politieambtenaar te achterhalen? Hoe zal dat register worden beheerd en beveiligd? Wat zullen de toegangsvoorwaarden zijn?

Aangaande de teksten over het gebruik van camera's heeft de LDH a priori geen positief of negatief oordeel. Elke technologie heeft immers voor- en nadelen. Het is

Cela étant, il est essentiel de disposer d'un cadre légal équilibré. En l'occurrence, malheureusement, les propositions à l'examen n'offre pas une rigueur juridique suffisante.

En outre, à l'instar du SLFP, M. Lambert plaide en faveur d'une approche scientifique permettant de savoir si le dispositif envisagé est efficace et de mieux cerner ses défauts ou avantages.

Concernant la proposition en tant que telle, et contrairement à ce que certains avancent, la LDH estime que liste des technologies autorisées doit être limitative. L'intervenant comprend la volonté de souplesse compte tenu des évolutions rapides dans ce domaine mais il considère qu'en raison du caractère toujours plus intrusif de ces technologies, une extension de la loi devrait toujours être conditionnée par un débat parlementaire. Le législateur doit veiller à ce que de telles lois soient équilibrées et respectueuses des droits fondamentaux des citoyens.

Concernant les caméras fixes provisoires, comment le droit d'information du citoyen va-t-il être rencontré? Va-t-on prévoir un pictogramme provisoire?

Enfin, pour ce qui est des caméras mobiles, les extensions proposées par le texte de M. Arens sont très larges. L'intervenant pense qu'il serait nécessaire de préciser plusieurs des concepts utilisés. Que doit-on par exemple entendre par "situation dangereuse"? Par définition, les services de police sont en effet très souvent confrontés à de telles situations. Que recouvre la notion de "nuisance" ou celle de "perturbateurs de l'ordre public".

III. — ÉCHANGE DE VUES AVEC LES MEMBRES

A. Questions et observations des membres

M. André Frédéric (PS) constate qu'un certain nombre d'éléments ressortent des exposés entendus, lesquels permettent d'avoir une vision concrète de la réalité tout en ayant conscience des divergences de points de vue concernant les aspects pratiques.

L'intervenant observe que les différents groupes politiques poursuivent un objectif commun à savoir: garantir au maximum la sécurité des citoyens tout en protégeant ceux qui exercent la mission de protection de ces citoyens.

niettemin essentieel te beschikken over een evenwichtig wettelijk kader. *In casu* getuigen de ter bespreking voorliggende voorstellen helaas van onvoldoende juridische nauwgezetheid.

Zoals het VSOA pleit de spreker bovendien voor een wetenschappelijke benadering waarmee men kan uitmaken of de geplande regeling doeltreffend is, en waarmee men de tekortkomingen en voordelen ervan beter kan afbakenen.

Over het voorstel als zodanig en in tegenstelling tot wat sommigen voorstaan, vindt de LDH dat de lijst van toegestane technologieën beperkend moet zijn. De spreker begrijpt dat men in het licht van de snelle ontwikkelingen op dat gebied flexibiliteit wil, maar vindt dat gelet op het almaar opdringeriger karakter van die technologieën, een uitbreiding van de wet altijd afhankelijk moet zijn van een parlementair debat. De wetgever moet erop toezien dat dergelijke wetten evenwichtig zijn en de grondrechten van de burgers eerbiedigen.

Hoe zal men in verband met de voorlopige vaste camera's tegemoetkomen aan het recht op informatie van de burger? Komt er een voorlopig pictogram?

Wat, tot slot, de mobiele camera's betreft, zijn de in de tekst van de heer Arens voorgestelde uitbreidingen wel zéér ruim. Volgens de spreker zou een aantal van de erin gebruikte begrippen nader moet worden toegelicht. Wat moet bijvoorbeeld onder "gevaarlijke situatie" worden verstaan? Per definitie krijgen de politiediensten inderdaad zeer vaak met dergelijke situaties te maken. Waarop slaat het begrip "overlast" of "verstoorde van de openbare orde"?

III. — GEDACHTEWISSELING MET DE LEDEN

A. Vragen en opmerkingen van de leden

De heer André Frédéric (PS) constateert dat uit de betogen een aantal elementen naar voor komt aan de hand waarvan een concrete visie op de realiteit kan worden ontwikkeld, terwijl men zich er niettemin van bewust is dat de standpunten in verband met de praktische aspecten uiteenlopen.

De spreker merkt op dat de diverse fracties een gemeenschappelijk streefdoel hebben, namelijk de burger maximale veiligheid garanderen en bescherming bieden aan de mensen die tot taak hebben de burgers te beschermen.

Concernant les caméras de surveillance, M. Frédéric relève que leur utilisation — de plus en plus importante — revêt des formes multiples. Cette utilisation est encadrée par un certain nombre de balises, tenant compte du nécessaire respect de la vie privée. Quels sont les outils de gestion utilisés pour garantir le respect de ces balises?

M. Desenfants a plaidé en faveur d'une limitation de la prolifération des caméras compte tenu de l'importante charge de travail que ces caméras entraînent. L'intervenant souhaite pour sa part évoquer le déséquilibre régional, voire sous-régional en la matière. Certaines zones, qui en ont les moyens budgétaires, s'équipent de caméras sans réelle nécessité, alors que parfois, ces caméras font défaut à des endroits où elles sont réellement nécessaires. En outre se pose parfois le problème de la gestion des images recueillies.

Concernant les *bodycams*, M. Frédéric observe que cet outil peut augmenter la protection des policiers et documenter l'intervention mais que son utilisation est laissée au choix du policier. Comment les choses se déroulent-elles dans la pratique? L'intervenant pense, pour sa part, que déclencher une caméra dans le feu de l'action ne doit pas être évident.

L'intervenant a entendu l'affirmation des représentants des syndicats policiers selon laquelle l'augmentation des caméras permet de réduire le sentiment subjectif d'insécurité mais n'a pas d'effet sur le nombre d'actes répréhensibles. Est-il possible d'objectiver cette affirmation?

Enfin, en matière d'identification des agents de police, M. Frédéric souligne que le projet à l'examen permettrait dans un grand nombre de circonstances de remplacer le nom de l'agent de police par un numéro d'identification. L'intervenant craint que le recours à cette possibilité ne se fasse au détriment de la nécessaire proximité des services de police avec la population.

M. Bart Somers (*Open Vld*) constate que certains orateurs estiment que les caméras augmentent certes le sentiment de sécurité, mais n'ont qu'une incidence limitée sur les chiffres de la criminalité. M. Bogaerts peut-il confirmer ou infirmer cette thèse à l'aide des chiffres dont il dispose?

L'intervenant explique par ailleurs être confronté, en tant que bourgmestre, à des plaintes de citoyens au sujet de l'intervention des agents de police. La presse se fait largement l'écho de ce genre de plaintes, concernant

In verband met de mobiele camera's wijst de heer Frédéric erop dat het — almaar toenemende — gebruik van die toestellen heel diverse vormen aanneemt. Dat gebruik wordt begrensd door een aantal voorwaarden, waarbij rekening wordt gehouden met de noodzakelijke inachtneming van de persoonlijke levenssfeer. Met welke beheersinstrumenten wordt gegarandeerd dat die voorwaarden worden gerespecteerd?

De heert Desenfants heeft gepleit voor een rem op de wildgroei van camera's omdat die camera's een forse werklust meebrengen. Zelf wijst de spreker op de regionale en subregionale onevenwichtigheden op dat vlak. Sommige zones, die er de nodige budgettaire middelen voor hebben, rusten zich uit met camera's die niet echt noodzakelijk zijn, terwijl er soms een gebrek is aan camera's op plaatsen waar ze wél echt onmisbaar zijn. Bovendien doet het beheer van de verzamelde beeldmateriaal soms problemen rijzen.

Over de *bodycams* merkt de heer Frédéric op dat de politiemensen dankzij die toestelletjes beter beschermd zijn en dat ze hun optreden kunnen documenteren, maar dat de politieagent zelf beslist of hij ze al dan niet gebruikt. Hoe gaat het eraan toe in de praktijk? Zelf meent de spreker dat een camera aanzetten in het heetst van de actie niet evident moet zijn.

De spreker heeft de vertegenwoordigers van de politievakbonden horen verklaren dat het toenemend aantal camera's het subjectieve onveiligheidsgevoel doet afnemen, maar geen invloed heeft op het aantal strafbare feiten. Kan die bewering worden geobjectiveerd?

Wat, tot slot, de identificatie van de politieagenten betreft, onderstreept de heer Frédéric dat het ter bespreking voorliggende wetsontwerp in heel wat omstandigheden de mogelijkheid biedt de naam van de politieagent te vervangen door een identificatienummer. De spreker is bang dat als van die mogelijkheid gebruik wordt gemaakt, dat ten nadele gaat van de noodzakelijke nabijheidsrelatie van de politiediensten met de bevolking.

De heer Bart Somers (*Open Vld*) stelt vast dat sommige sprekers van oordeel zijn dat de camera's wel het veiligheidsgevoel verhogen, maar slecht een beperkte invloed hebben op de criminaliteitscijfers zelf. Kan de heer Bogaerts aan de hand van de cijfers waarover hij beschikt die stelling bevestigen of ontkrachten?

Daarnaast legt de spreker uit dat hij als burgemeester wordt geconfronteerd met klachten van burgers over het optreden van politiemensen. Dergelijke klachten, bijvoorbeeld over het gebruik van overmatig geweld

par exemple l'usage excessif de la force ou le racisme. L'image du corps de police qui en ressort est négative. Or, toutes ces plaintes ne sont pas fondées. En cas de plaintes, la *bodycam* peut être un outil d'appréciation. L'instrument objective en effet l'incident et en élargit le contexte si les faits précédant l'incident ont également été enregistrés. Les organisations syndicales reconnaissent-elles que, dans ces conditions, les *bodycams* peuvent bel et bien offrir une protection?

Dans le même temps, force est de constater que le contexte social de la police a changé. La position d'autorité naturelle de l'agent de police a cédé la place à une relation plus horizontale avec le citoyen, qui s'attend de plus en plus à ce qu'une intervention policière soit justifiée.

M. Jan Van Esbroeck (N-VA) constate que c'est essentiellement l'utilisation des *bodycams* qui pose problème aux yeux des organisations syndicales. L'utilisation de caméras fixes et mobiles est nettement moins sujette à discussion.

Comment les chefs de corps conçoivent-ils l'utilisation concrète de ces *bodycams*? Le but est-il qu'elles soient activées tout au long du service ou ne sont-elles enclenchées que lors de périodes spécifiques? Qui décide à quel moment les caméras doivent être enclenchées ou désactivées?

Quel est l'objectif premier de ces *bodycams*? Servent-elles essentiellement à protéger les policiers ou à les contrôler?

Mme Zoé Genot (Ecolo-Groen) estime que les présentes auditions démontrent que si la réflexion paraît relativement aboutie en matière d'identification des policiers, tel n'est pas le cas en matière d'utilisation des caméras.

Concernant l'identification des policiers, l'intervenante relève que les autorités hiérarchiques disposeraient des moyens — notamment disciplinaires — pour sanctionner le policier qui cache son identité. Elle souhaite dès lors obtenir des précisions complémentaires concernant la pratique actuelle en la matière.

En ce qui concerne l'utilisation des *bodycams*, le débat ne semble pas suffisamment mûr. Il lui paraît donc nécessaire de poursuivre la réflexion.

Les caméras mobiles sont quant à elles déjà utilisées sur le terrain. Comment leur utilisation est-elle encadrée

of over racisme, krijgen veel weerklank in de pers. Dat zorgt voor een negatieve beeldvorming van het politiekorps. Nochtans zijn niet al die klachten gegrond. In het geval van klachten kan de *bodycam* een hulpmiddel zijn voor de beoordeling ervan. Het instrument objectiviseert immers, en plaats een incident in een ruimere context indien ook de feiten vóór het incident worden geregistreerd. Erkennen de vakorganisaties dat aldus de *bodycams* wel degelijk bescherming kunnen bieden?

Men kan tegelijk niet om de vaststelling heen dat de maatschappelijke context rond de politie is veranderd. De natuurlijke gezagspositie van de politieagent heeft plaats gemaakt voor een meer horizontale verhouding tot de burger, die steeds meer verantwoording verwacht voor een politieoptreden.

De heer Jan Van Esbroeck (N-VA) stelt vast dat vooral de inzet van *bodycams* door de vakorganisaties als problematisch wordt ervaren. Het gebruik van vaste en mobiele camera's vormt veel minder het voorwerp van discussie.

Hoe zien de korpschefs het gebruik van die *bodycams* concreet? Is het de bedoeling dat die camera's tijdens de gehele dienstperiode geactiveerd zijn, of worden zij enkel voor specifieke tijdsperiodes ingeschakeld? Wie beslist wanneer de camera's moeten worden in- en uitgeschakeld?

Wat is de eerste doelstelling van die *bodycams*? Dienen zij hoofdzakelijk voor de bescherming van de politiemensen, of voor de controle op hen?

Volgens *mevrouw Zoé Genot (Ecolo-Groen)* tonen deze hoorzittingen aan dat de denkoefening over de identificatie van de politiemensen dan nagenoeg afgerond mag lijken, maar dat dit nog niet het geval is wat het gebruik van de camera's betreft.

Met betrekking tot de identificatie van de politiemensen merkt de spreker op dat de hiërarchische autoriteiten over de middelen, meer bepaald tuchtmaatregelen, zouden beschikken om een politieagent te bestraffen die zijn identiteit verbergt. Daarom vraagt zij naar aanvullende gegevens over de huidige gang van zaken in dat verband.

Met betrekking tot het gebruik van *bodycams* ziet het er naar uit dat het debat onvoldoende grondig gevoerd is; de spreker meent dan ook dat de denkoefening terzake moet worden voortgezet.

In de praktijk worden al mobiele camera's ingezet. Hoe is het gebruik daarvan momenteel geregeld?

actuellement? Les autorités communales sont-elles systématiquement averties de l'utilisation de ces caméras?

De manière plus générale, l'intervenante pense que si dans certains cas, les caméras constituent un outil essentiel pour l'élucidation d'actes criminels, force est de constater que bien souvent, les images recueillies ne sont pas utilisables ou ont entretemps été détruites. Mme Genot se demande si la charge de travail qui en découle et les moyens budgétaires qui y sont consacrés ne sont pas disproportionnés compte tenu des résultats réels.

M. Siegfried Bracke, président, constate que M. Bogaerts est résolument favorable à l'utilisation de caméras par la police. Mais a-t-il également relevé des points négatifs en la matière?

M. Cockx a par ailleurs souligné que l'impact de l'utilisation de caméras sur les statistiques de la criminalité reste limité. Indépendamment de ces statistiques, l'installation de caméras ne se légitime-t-elle pas non plus par l'augmentation du nombre d'affaires élucidées, qui entraîne une baisse de l'impunité?

B. Réponses

M. Yves Bogaerts, chef de corps de la zone de police de Malines, reconnaît que l'utilisation de caméras entraîne également certains risques. Il est crucial que les règles du jeu préétablies soient toujours respectées. Ainsi, les caméras ANPR étant reliées à la Banque de données nationale générale de la police (BNG), il est important que celle-ci fasse l'objet d'une gestion scrupuleuse. Des problèmes se posent également lorsque la législation relative aux caméras ou la loi sur les méthodes particulières de recherche sont utilisées à mauvais escient. Par ailleurs, il va de soi que les dispositions de la législation relative à la protection de la vie privée doivent être respectées.

C'est à juste titre que M. Cockx a par exemple souligné les problèmes relatifs à l'installation de caméras dans la zone frontalière avec la France.

L'article 29 du Code d'instruction criminelle prévoit l'obligation de dénoncer les infractions. Il est tout à fait logique d'avoir recours aux moyens technologiques disponibles lorsqu'on souhaite procéder à des constatations. Ainsi, au fil du temps, les dessins ont fait place à la photographie. Aujourd'hui, le passage de la photographie à la vidéo s'inscrit dans une évolution normale.

Worden de gemeentebesturen systematisch in kennis gesteld van het gebruik van die camera's?

Meer algemeen vindt de spreker de camera's in bepaalde gevallen een onmisbaar instrument om criminele feiten op te helderen. Men kan er echter niet omheen dat de opgenomen beelden in veel gevallen niet bruikbaar zijn of inmiddels werden vernietigd. Mevrouw Genot vraagt zich dan ook af of de daaruit voortvloeiende werklast en de daaraan bestede budgettaire middelen wel in verhouding staan tot de echte resultaten.

De heer Siegfried Bracke, voorzitter, stelt de uitgesproken positieve houding van de heer Bogaerts vast over het gebruik van camera's door de politie. Ziet hij zelf ook negatieve kanten aan de inzet ervan?

Daarnaast heeft de heer Cockx gewezen op de beperkte impact van het gebruik van camera's op de criminaliteitscijfers. Valt de inzet van camera's, los van de criminaliteitscijfers, ook niet te legitimeren op grond van een verhoogde ophelderingsgraad? Een hoger aantal opgeloste zaken doet immers de straffeloosheid afnemen.

B. Antwoorden

De heer Yves Bogaerts, korpschef van de politiezone Mechelen, erkent dat aan de inzet van camera's ook risico's verbonden zijn. Het is steeds van groot belang dat de vooropgezette spelregels worden nageleefd. Zo moet het beheer van de Algemene Nationale Gegevensbank van de politie (ANG) nauwgezet gebeuren. De ANPR-camera's zijn immers met die databank verbonden. Ook stellen zich problemen wanneer de camerawetgeving of de wet op de bijzondere opsporingsmethoden niet worden aangewend waarvoor zij bedoeld zijn. Het spreekt ook voor zich dat de bepalingen van de privacywetgeving moeten worden nageleefd.

De heer Cockx heeft bijvoorbeeld terecht gewezen op de problemen rond het inzetten van de camera's aan de grensstreek met Frankrijk.

Artikel 29 van het Wetboek van strafvordering legt de verplichting op om misdrijven ter kennis te brengen. Het is niet meer dan logisch dat in het kader van de vaststellingen beroep wordt gedaan op de technologische middelen die voorhanden zijn. Net zoals in de loop der tijd tekeningen plaats maakten voor fotografie, zo is ook de overgang van foto naar video een normale evolutie.

L'orateur se penche ensuite sur les questions relatives à l'impact des caméras sur la criminalité. En 2013, 219 affaires ont été élucidées grâce à des images filmées par des caméras.

Dans la zone de police de Malines, les *bodycams* ont été achetées à la demande des collaborateurs. Le recours à ces appareils est soumis à un certain nombre de règles. Ainsi, ils sont utilisés lorsque les personnes travaillant sur le terrain l'estiment nécessaire. Il est exact que la *bodycam* n'a qu'un champ de vision limité. Mais il en va de même des fonctionnaires de police. La caméra peut offrir une plus-value en la matière. Elle permet en effet de rectifier dans certains cas des constatations erronées, ce qui ne pose aucun problème en soi. De plus, on peut ainsi éviter des erreurs qui pourraient avoir des conséquences fâcheuses pour la suite du dossier.

Dans la zone de police de Malines, toutes les caméras corporelles (*bodycams*) enregistrent aussi bien les images que le son. En effet, il peut aussi arriver que le son apporte une plus-value, par exemple en cas de menaces verbales à l'encontre des policiers. Ces appareils sont mis en marche par les personnes présentes sur le terrain avant leur arrivée sur place lorsqu'elles se rendent à un endroit où elles supposent que des incidents pourraient se produire.

Certains orateurs ont indiqué que certaines techniques telles que le "*track and trace*" et l'usage de badges étaient employés pour suivre et contrôler les policiers. La zone de police de Malines n'utilise pas ces systèmes pour contrôler son personnel mais bien pour veiller à ce que l'on puisse identifier l'équipe qui est la plus proche d'un incident et qui peut donc se rendre le plus rapidement sur place.

M. André Desenfants, directeur-coordonateur de la police fédérale pour l'arrondissement de Liège, confirme que l'on constate, en pratique, d'énormes différences dans le recours aux caméras selon l'endroit où l'on se trouve. Cela résulte notamment du type de criminalité auquel les zones sont confrontées et des priorités fixées.

Le recours aux caméras ANPR, par exemple, diffère sensiblement d'une région à l'autre: La Flandre a consenti des investissements plus importants en la matière que la Wallonie. Par ailleurs, de multiples niveaux de pouvoirs peuvent décider de recourir à ces techniques (communes, régions, provinces).

L'intervenant reconnaît que la qualité des images peut parfois laisser à désirer. Toutefois, vu les évolutions technologiques rapides en ce domaine, ce problème devrait diminuer.

De spreker gaat verder in op de vragen rond de impact van de camera's op de criminaliteit. In 2013 werden 219 zaken opgehelderd op grond van camerabeelden.

In de politiezone Mechelen werden de *bodycams* aangekocht op vraag van de medewerkers. Voor het gebruik ervan geldt een aantal spelregels. Zo worden die toestellen gebruikt wanneer de mensen op het terrein dat nodig achten. Het klopt inderdaad dat de *bodycam* slechts een beperkt gezichtsveld heeft. Maar hetzelfde geldt voor de politieambtenaar zelf. De camera kan daarbij een meerwaarde bieden, en in sommige gevallen inderdaad foutieve vaststellingen rechtzetten. Dergelijke verbeteringen vormen op zich geen probleem, en kunnen zelfs mogelijke kwalijke gevolgen voor het vervolg van het dossier voorkomen.

Alle *bodycams* in de politiezone Mechelen registreren zowel beeld als geluid. Soms kan immers ook het geluid een meerwaarde bieden, bijvoorbeeld wanneer politiemensen verbaal bedreigd worden. De toestellen worden door de mensen op het terrein ingeschakeld alvorens zij ter plaatse gaan op een plek waarvan zij aannemen dat er zich incidenten kunnen voordoen.

Sommige sprekers hebben gesteld dat bepaalde technieken, zoals de "*track and trace*" en het gebruik van badges, worden aangewend om het politiepersoneel te volgen en te controleren. De politiezone Mechelen gebruikt die systemen niet voor controle van het personeel, maar om ervoor te zorgen dat kan worden nagegaan welke ploeg zich het dichtst bij een incident bevindt en dus het snelst ter plaatse kan zijn.

De heer André Desenfants, directeur-coördinator van de federale politie voor het arrondissement Luik, bevestigt dat er in het veld grote plaatsgebonden verschillen bestaan wat het gebruik van camera's betreft. Dat heeft meer bepaald te maken met het soort criminaliteit waarmee de zones te maken krijgen, en met de gestelde prioriteiten.

Zo worden ANPR-camera's bijvoorbeeld niet in alle gewesten in dezelfde mate ingezet: Vlaanderen heeft op dat vlak veel meer geïnvesteerd dan Wallonië. Overigens kunnen dergelijke technieken worden toegepast door verscheidene beleidsniveaus (gemeenten, gewesten, provincies).

De spreker geeft toe dat de beeldkwaliteit soms te wensen over laat. De technologie evolueert thans echter zo snel dat dit euvel snel verholpen zou moeten zijn.

Enfin, en ce qui concerne l'identification des policiers, M. Desenfants observe que le projet de loi 2871 confie au chef de corps, au commissaire général, au directeur général ou à leur délégué de décider, pour certaines interventions, de remplacer la plaquette nominative par un numéro d'intervention. Cette prérogative ne revient donc pas au policier. Il est en outre d'avis que le fait de prévoir un autre moyen d'identification que le port du nom fera baisser le nombre de cas où le policier ne va pas porter sciemment sa plaquette nominative.

M. Gert Cockx, Président du Syndicat national du personnel de police et de sécurité (SNPS), reconnaît qu'il est nécessaire de disposer de caméras de police modernes. Tout dépend toutefois de l'usage qui en est fait. En ce qui concerne le lien entre l'utilisation de caméras et les chiffres de la criminalité, la littérature spécialisée ne fournit pas de réponse claire. Il faudra sans doute un certain temps pour pouvoir disposer de résultats réellement fiables basés sur une période longue et sur une large population. Il n'est pas non plus aisé d'identifier les causes d'une baisse éventuelle de la criminalité. Faut-il l'imputer à l'utilisation de caméras ou plutôt à la politique menée en matière de police, ou encore au déplacement de certains phénomènes? Il serait en tout cas utile que l'on produise plus de données statistiques à ce sujet.

Il n'empêche que, dans certains cas, les caméras apportent sans conteste une valeur ajoutée. Il convient néanmoins de faire une utilisation proportionnelle et rationnelle des appareils, ce qui n'est pas toujours le cas à l'heure actuelle. Dans le cadre de la diminution des chiffres de la criminalité, il faut surtout insister sur l'importance des poursuites et de la répression. Résoudre des affaires est une chose, mais il faut qu'ensuite, l'auteur fasse l'expérience des conséquences négatives de ses actes. On en revient à la discussion globale sur l'ensemble de la chaîne de sécurité.

L'orateur souhaiterait par ailleurs que les règles relatives à l'utilisation des *bodycams* soient clarifiées. La confusion règne, par exemple, à propos du moment où l'appareil doit être activé ou désactivé. Pour l'instant, chaque zone de police suit ses propres règles. Cette situation n'est pas idéale.

Dans la pratique, on s'aperçoit que l'enthousiasme initial suscité sur le terrain par les appareils a vite cédé la place à un désintérêt. Plus le temps passe, plus les policiers ressentent les caméras comme une charge, avant tout.

Wat ten slotte de identificatie van de politieambtenaren betreft, merkt de heer Desenfants op dat wetsontwerp DOC 53 2871/001 de korpschef, de commissaris-generaal, de directeur-generaal of hun afgevaardigde ertoe machtigt bij bepaalde interventies te beslissen het naamplaatje te vervangen door een interventienummer. Die beslissingsbevoegdheid ligt dus niet bij de politieambtenaar. Bovendien meent hij dat wanneer in een ander identificatiemiddel dan een naamplaatje wordt voorzien, de politieambtenaar minder snel geneigd zal zijn zijn naamplaatje bewust niet te dragen.

De heer Gert Cockx, nationaal voorzitter van het Nationaal Syndicaat voor het Politie- en Veiligheidspersoneel (NSPV), erkent dat een moderne politie camera's nodig heeft. Alles hangt evenwel af van de manier waarop daarmee wordt omgesprongen. Wat betreft het verband tussen de inzet van camera's en de criminaliteitscijfers biedt de vakliteratuur geen eenduidig antwoord. Echt betrouwbare resultaten zullen wellicht pas na verloop van tijd beschikbaar zijn op basis van een ruime periode en een grote populatie. Het is ook niet eenvoudig om de oorzaken van een eventuele criminaliteitsdaling aan te wijzen. Ligt die aan het gebruik van camera's, of veeleer aan het gevoerde politiebeleid of aan een verschuiving van bepaalde fenomenen? Het zou in elk geval goed zijn dat daarover meer statistische gegevens worden geproduceerd.

Dat neemt echter niet weg dat camera's in bepaalde gevallen absoluut een meerwaarde bieden. Het blijft echter zaak om de toestellen op een proportionele en rationele manier aan te wenden, en dat is thans niet steeds het geval. In het kader van de daling van de criminaliteitscijfers dient vooral te worden gewezen op het belang van de vervolging en de bestraffing. Dat zaken opgelost worden is één ding, maar daarna is het nodig dat de dader de negatieve gevolgen van zijn daden ondervindt. Dat is de bredere discussie over het geheel van de veiligheidsketen.

De spreker is daarnaast vragende partij voor een verduidelijking van de regels over het gebruik van de *bodycams*. Het is bijvoorbeeld onduidelijk wanneer het toestel moet worden in- of uitgeschakeld. Elke politiezone vult die regels momenteel anders in. Dat is geen ideale situatie.

In de praktijk blijkt dat het aanvankelijke enthousiasme over de toestellen op het terrein snel plaats ruimt voor desinteresse. De camera's worden na verloop van tijd door de politiemensen vooral als een last ervaren.

Au regard des expériences négatives, la police et les caméras ne font donc pas bon ménage. Cette relation difficile date des images vidéo du rapatriement de Semira Adamu en 1998. Il n'existait pas d'images des passages cruciaux parce que la bande n'avait pas été changée à temps. D'aucuns ont par conséquent suspecté un effacement délibéré de certains passages.

Il ressort de ces expériences que l'utilisation des caméras peut être une arme à double tranchant, présentant à la fois des avantages et des risques. Cela effraie les policiers de terrain. Leurs craintes sont légitimes, étant donné que des fonctionnaires de police ont déjà été condamnés parce que la chronologie du procès-verbal ne correspondait pas aux images d'une caméra publique. L'on peut dès lors s'interroger sur la manière dont les images vidéo sont utilisées dans la pratique judiciaire. L'agent de police peut-il consulter les images pour donner du poids à ses constatations ou n'est-ce pas permis, si bien que l'intéressé peut se tromper de bonne foi, et s'exposer à une condamnation correctionnelle?

Un grand flou règne également en ce qui concerne la liaison des caméras ANPR aux bases de données. Chaque zone de police procède à sa façon, ce qui peut donner lieu à une créativité somme toute très poussée. Il arrive aussi que des acteurs privés offrent certains outils technologiques. Il y a des exemples où certains véhicules et conducteurs sont activement cueillis dans la circulation sur la base de condamnations antérieures, par exemple pour excès de vitesse ou conduite en état d'ébriété.

M. Cockx termine en concluant que les nouvelles technologies offrent une foule de possibilités et qu'il est essentiel de fixer des modalités en la matière.

M. Vincent Houssin, représentant du Syndicat libre de la fonction publique (SLFP) constate que dans la chaîne de sécurité, le volet judiciaire présente certains manquements. La police fait son travail et veille à ce que les auteurs soient arrêtés, auteurs qui peu de temps après, sont relâchés par le juge d'instruction faute de preuve. Il arrive ainsi qu'un véhicule ait été filmé lors d'une attaque à la voiture-bélier mais que l'on considère comme non prouvé le fait que le conducteur a aussi effectivement commis l'attaque à la voiture-bélier. De tels exemples montrent que les caméras permettent d'éclaircir des faits mais pas nécessairement de les sanctionner. C'est très démotivant pour les policiers.

L'orateur indique également que 88 % des plaintes déposées au Comité P sont fausses ou non fondées. Il s'agit à cet égard souvent de plaintes concernant l'usage de la violence par des fonctionnaires de police.

Politie en camera's zijn op grond van de negatieve ervaringen dan ook geen gelukkig huwelijk. Die moeilijke relatie kwam tot stand door de videobeelden van de repatriëring van Semira Adamu in 1998. Er bestonden geen beelden van de cruciale passages omdat de band niet tijdig was gewisseld. Dat leidde tot het vermoeden dat er bewust een en ander was gewist.

Het toont aan dat cameragebruik een tweesnijdend zwaard is, met voordelen en risico's. Dat beangstigt de politiemensen op het terrein. Die angst is terecht, want er zijn reeds veroordelingen van politieambtenaren omdat de chronologie in het proces-verbaal niet overeenstemt met de beelden van een publieke camera. Dat noopt tot de vraag hoe camerabeelden worden aangewend in de gerechtelijke praktijk. Mag de politieambtenaar de beelden consulteren teneinde zijn vaststellingen een meerwaarde te geven, of staat men dat niet toe, met als gevolg dat de betrokkene zich te goeder trouw kan vergissen, met een mogelijke correctionele veroordeling tot gevolg?

Ook wat betreft de aansluiting van de ANPR-camera's op de databanken heerst heel wat onduidelijkheid. Elke politiezone geeft daar een eigen invulling aan, die kan leiden tot een wel zeer vergaande creativiteit. Soms bieden ook privéspelers bepaalde technologische tools aan. Er bestaan voorbeelden waarbij bepaalde voertuigen en bestuurders actief uit het verkeer worden geplukt op grond van eerdere veroordelingen voor bijvoorbeeld te snel rijden of dronkenschap.

De heer Cockx besluit dat de nieuwe technologieën een massa mogelijkheden biedt. Het is broodnodig dat daaromtrent goede afspraken worden gemaakt.

De heer Vincent Houssin, vertegenwoordiger van het Vrij Syndicaat van het Openbaar Ambt (VSOA) stelt vast dat er in de veiligheidsketen een en ander schort aan het justitiële luik. De politie doet haar werk en zorgt dat daders worden aangehouden, waarna daders vaak na korte tijd door de onderzoeksrechter worden vrijgelaten wegens gebrek aan bewijs. Zo kan het gebeuren dat een voertuig werd gefilmd bij een ramkraak, maar dat het als niet bewezen wordt beschouwd dat de bestuurder de ramkraak ook daadwerkelijk heeft gepleegd. Dergelijke feiten tonen aan dat camera's wel kunnen leiden tot opheldering, maar niet noodzakelijk tot bestraffing. Dat is zeer demotiverend voor de politiemensen.

De spreker wijst er tevens op dat 88 % van de klachten voor het Comité P vals of ongegrond blijkt te zijn. Het gaat daarbij vaak om klachten over het gebruik van geweld door politieambtenaren. Daartoe behoren ook

Il y a également des plaintes concernant un mauvais usage des menottes par exemple. Seul un nombre très restreint de plaintes sont donc justifiées.

Le renversement de la charge de la preuve dans le cadre de l'examen de ces plaintes pose problème. Les images sont utilisées pour examiner si le fonctionnaire de police a agi correctement. Utiliser des images filmées à cet effet peut être considéré comme une marque de méfiance. M. Houssin plaide par conséquent en faveur d'un rétablissement de la confiance dans le personnel de police, dont 99 % s'acquittent correctement de leurs missions.

M. Stefan Verschuere, vice-président de la commission pour la protection de la vie privée, pense qu'il faut distinguer le régime applicable aux *bodycams* selon la finalité qui leur est attribuée. Si l'on y a recours à des fins de police administrative, elles doivent être considérées comme des caméras mobiles et il n'est pas nécessaire de modifier la loi. Par contre, si elles sont utilisées à des fins de police judiciaire, leur usage doit être considéré comme relevant des méthodes particulières de recherche (MPR), lesquelles ne peuvent être appliquées que sous la surveillance du parquet et dans le respect des règles du Code d'Instruction criminelle. Enfin, si leur finalité est de protéger le policier, il convient de prévoir un régime spécifique dans la loi sur la fonction de police, réglant par exemple la question de la conservation et de la sécurisation des données.

Concernant les caméras ANPR, le projet du Sénat (DOC 53 2986/001) va dans le bon sens. Il relève toutefois que ces caméras y sont considérées comme des caméras mobiles, lesquelles sont en principe soumises à un régime spécifique. Dans la mesure où elles sont mobiles, leur utilisation ne doit pas être entourée de la publicité à laquelle sont soumises les caméras fixes. L'usage des caméras mobiles n'étant pas permanent, elles ne doivent pas non plus faire l'objet d'un avis positif du conseil communal. Dire toutefois d'une caméra ANPR que son usage n'est pas permanent semble contestable. L'intervenant est d'avis que si zone de police décide de les utiliser, il serait logique de soumettre la proposition du chef de zone à l'avis positif du conseil communal.

Il conviendrait également de prendre les dispositions nécessaires pour éviter la liaison des informations recueillies avec n'importe quel fichier. L'on pourrait par exemple prévoir qu'elles ne peuvent être connectées qu'à des sources authentiques d'information, dont la liste serait établie par les ministres compétents (DIV, BNG, banques de données particulières des communes).

klachten over een verkeerd gebruik van bijvoorbeeld handboeien. Slechts een zeer beperkt aantal klachten is dus terecht.

Problematisch is de omkering van de bewijslast bij de behandeling van die klachten. De beelden worden gebruikt om na te gaan of de politieambtenaar correct heeft gehandeld. Beeldmateriaal tot dat doel aanwenden kan worden beschouwd als een blijk van wantrouwen. De heer Houssin pleit bijgevolg voor een herstel van het vertrouwen in het politiepersoneel, waarvan 99 % op gedegen wijze zijn opdrachten vervult.

Volgens de heer Stefan Verschuere, *ondervoorzitter van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer*, moet men de regeling voor de *bodycams* anders invullen naargelang het doel waarvoor ze worden gebruikt. Worden ze aangewend voor bestuurlijke politietaken, dan moeten ze worden beschouwd als mobiele camera's en hoeft een wetswijziging niet. Wanneer ze echter worden gebruikt voor daden van gerechtelijke politie, dan gaat het om een soort bijzondere opsporingsmethode, die slechts onder het toezicht van het parket en met inachtneming van de regels van het Wetboek van strafvordering mag worden toegepast. Als het ten slotte de bedoeling is de politiemensen te beschermen, dan moet in de wet op het politieambt in een specifieke regeling worden voorzien, die bijvoorbeeld de bewaring en de beveiliging van de gegevens bepaalt.

Wat de ANPR-camera's betreft, betekent het in de Senaat aangenomen wetsontwerp (DOC 53 2986/001) een stap in de goede richting. De spreker merkt echter op dat die camera's als mobiele camera's worden beschouwd, zodat in principe een specifieke regeling geldt. Aangezien ze mobiel zijn, moet er niet zoveel publiciteit aan worden gegeven als aan de vaste camera's, en aangezien ze niet permanent worden gebruikt, is geen gunstig advies van de gemeenteraad vereist. Beweren dat een ANPR-camera niet permanent wordt gebruikt, is echter voor discussie vatbaar. Als de politiezone beslist om dergelijke camera's te gebruiken, dan zou de spreker het logisch vinden dat het voorstel van de zonechef een gunstig advies moet krijgen van de gemeenteraad.

Voorts dient het nodige te worden gedaan om te voorkomen dat de verzamelde gegevens gekoppeld worden aan gelijk welke databank. Zo kan worden bepaald dat die gegevens alleen kunnen worden aangesloten op authentieke informatiebronnen, waarvan de lijst door de bevoegde ministers zal worden vastgesteld (DIV, ANG, eigen databanken van de gemeenten).

Enfin, à la différence d'autres caméras de surveillance, les caméras ANPR contiennent des images identifiées. Il convient dès lors de s'interroger sur la pertinence de conserver au-delà de ce qui est nécessaire, les plaques d'immatriculation qui n'ont pas fait l'objet d'une correspondance avec les plaques de voitures volées.

M. Manuel Lambert, représentant de la Ligue des Droits de l'homme, pense que l'on doit s'interroger sur l'efficacité du recours aux caméras. En Grande-Bretagne, de nombreuses études ont été effectuées pour évaluer les performances de ces caméras. Leurs résultats démontrent qu'elles ne sont efficaces que dans certaines circonstances bien définies: par exemple, lorsqu'elles sont utilisées dans un lieu strictement délimité, avec une présence humaine susceptible de réagir à un acte délictueux (parkings, stades de football...). Par contre, la présence de caméras sur la voie publique n'entraîne pas une diminution des actes criminels et n'a donc pas l'effet préventif recherché, même si elle facilite parfois la répression de certains actes. En outre, certaines caméras sont installées mais leur résultat n'est jamais évalué.

C. Discussion complémentaire

M. Bart Somers (Open Vld) considère, lui aussi, que l'utilisation de caméras ne peut devenir une nouvelle religion. Il s'agit d'un instrument utile, mais pas d'une solution miracle dans la lutte pour une société plus sûre. Néanmoins, il ne faut pas non plus prétendre que les caméras renforcent la criminalité parce qu'elles enregistrent davantage de faits. Les caméras ont, tout au plus, une incidence sur les statistiques, mais certainement pas sur ce qui se passe sur le terrain. L'utilisation de caméras ANPR pendant 10 mois par la zone de police de Malines a déjà permis d'élucider 230 faits criminels, allant de vols à l'étalage à l'homicide.

L'intervenant confirme que l'effet des caméras ne peut être correctement mesuré qu'au terme d'une plus longue période. Mais il est indéniable que leur utilisation contribue à la lutte pour une société plus sûre. Il faut en effet élaborer un cadre légal clair à cet égard. C'est du reste la mission que s'est assigné le Parlement.

Pour M. Somers, il est indéniable que la grande majorité du personnel de la police exerce sa profession avec sérieux et intégrité. Ces personnes méritent le soutien et la confiance de leurs autorités administratives. Dans cette optique, les images vidéo ne peuvent en effet pas entraîner une inversion de la charge de la preuve, l'agent de police devant prouver qu'il a agi correctement.

Ten slotte bevatten ANPR-camera's, in tegenstelling tot andere bewakingscamera's, geïdentificeerd beeldmateriaal. Men kan zich dan ook afvragen welk nut het heeft nummerplaten die niet overeenstemmen met de nummerplaten van gestolen voertuigen, langer dan nodig te bewaren.

Volgens de heer Manuel Lambert, vertegenwoordiger van de "Ligue des droits de l'homme", rijst de vraag in hoeverre het gebruik van de camera's effect sorteert. In Groot-Brittannië werden tal van studies uitgevoerd om de efficiëntie van die camera's te beoordelen. Uit de resultaten blijkt dat ze slechts efficiënt zijn in welbepaalde situaties: bijvoorbeeld op een strikt afgebakende plaats, waar mensen aanwezig zijn die kunnen ingrijpen als zich strafbare feiten voordoen (parkeerruimtes, voetbalstadions). De aanwezigheid van camera's op de openbare weg, daarentegen, leidt niet tot een daling van het aantal strafbare feiten en heeft dus niet het beoogde preventieve effect, al vereenvoudigt het wel de bestrafing van bepaalde feiten. Bovendien werd voor sommige camera's nooit nagegaan wat het resultaat ervan is.

C. Aanvullende bespreking

De heer Bart Somers (Open Vld) gaat akkoord met de stelling dat van het cameragebruik geen nieuwe religie mag worden gemaakt. Het is een nuttig instrument, maar niet het wondermiddel in de strijd voor een veiligere samenleving. Men mag echter evenmin beweren dat camera's criminaliteitversterkend zouden zijn omdat zij nu eenmaal meer feiten registreren. Hoogstens hebben de camera's een impact op de statistieken, doch geenszins op wat op het terrein gebeurt. Na een gebruik gedurende tien maanden van de ANPR-camera's werden in de politiezone Mechelen reeds 230 criminele feiten opgehelderd, gaande van winkeldiefstallen tot zelfs moord.

De spreker is het ook eens met de bewering dat de impact van de camera's slechts correct kan worden gemeten na verloop van een langere tijd. Het staat wel al buiten kijf dat het gebruik ervan helpt in de strijd voor een veiligere samenleving. Het klopt dat daarover een duidelijk wettelijk kader moet worden geschapen. Dat is dan ook de opdracht waarover het Parlement zich thans buigt.

Ook valt niets af te dingen aan de stelling dat de overgrote meerderheid van het politiepersoneel zijn job gedegen en integer uitoefent. Die mensen verdienen de steun en het vertrouwen van hun bestuurlijke overheden. Camerabeelden mogen in het licht daarvan inderdaad niet leiden tot een omkering van de bewijslast, waarbij de politieambtenaar moet aantonen dat hij correct heeft

Dans le même temps, force est de constater qu'en cas d'incident, les médias et le citoyen poussent le corps de police dans ses retranchements. Le bourgmestre doit alors faire en sorte que ses policiers ne soient pas injustement accusés de discrimination ou d'usage excessif de la force, par exemple. À cet égard, il est utile de disposer d'images vidéo, même si l'utilisation de ces images en tant que telle n'est évidemment pas une panacée, et comporte aussi des dangers et des risques.

La grande majorité des plaintes déposées contre des policiers s'avèrent infondées. Toutefois, tant que l'enquête est en cours, la direction de la police et l'agent accusé sont impuissants face au débat de société. À ce moment, les images vidéos pourraient leur être utiles pour démentir certaines informations relayées par les médias ou pour apaiser des tensions éventuelles dans certains quartiers. C'est dans ce contexte et dans cette philosophie que s'inscrit la demande formulée par les policiers eux-mêmes d'équiper de caméras la zone de police de Malines.

M. Vincent Houssin, représentant du Syndicat libre de la fonction publique (SLFP) explique que le FleetLogger, un appareil qui enregistre les données d'intervention, n'est pas du tout utilisé pour protéger les policiers, mais pour les contrôler.

Le nombre de plaintes envers des policiers a énormément augmenté depuis la réforme des polices, parce que celle-ci s'est accompagnée de campagnes d'information sur le dépôt de plaintes auprès du Comité P. Il a fallu des années pour que l'on prenne conscience que ce type de campagnes a très fortement stimulé l'assertivité du citoyen. Toute la question est de savoir si les images des *bodycams* pourront remédier à ce problème. Aux Pays-Bas, par exemple, la demande de répression des plaintes abusives est de plus en plus pressante. Cette approche semble constituer une solution plus durable au problème des plaintes abusives.

M. Houssin évoque enfin l'incident du Meulenberg. Les *bodycams* n'ont pas été utilisées, mais tout a été filmé par les auteurs. Aucun de ceux-ci n'a toutefois été identifié.

M. Bart Somers (Open Vld) explique que sa zone de police dépose systématiquement plainte contre l'auteur d'une plainte abusive.

Au fond, le débat porte sur le fait que les nouvelles technologies peuvent être utilisées à bon ou à mauvais escient. Le système "*track and trace*" en est un bon exemple. Cet outil peut être utilisé pour vérifier quelle

gehandeld. Tegelijk kan men niet om de vaststelling heen dat de media en de burger het politiekorps in het defensief dringt bij de aanpak van incidenten. In die gevallen dient een burgemeester ervoor te zorgen dat zijn politiemensen niet ten onrechte beschuldigd worden van bijvoorbeeld discriminatie of het gebruik van overdreven geweld. De beschikbaarheid van camerabeelden is daarbij een nuttig instrument, ook al is het gebruik van die beelden op zich uiteraard niet zaligmakend en zijn er ook mogelijke gevaren en risico's aan verbonden.

Het overgrote deel van de klachten tegen politiemensen blijkt ongegrond te zijn. Niettemin staat zowel de politietop als de beschuldigde politieambtenaar machteloos tegenover de maatschappelijke discussie zolang het onderzoek loopt. Op dat ogenblik zouden camerabeelden dienstig kunnen zijn bij het ontkrachten van bepaalde stellingen in de media of het in de kiem smoren van mogelijke spanningen in bepaalde buurten. In die context en binnen die filosofie kadert de vraag van de politiemensen zelf naar het inzetten van camera's in de politiezone Mechelen.

De heer Vincent Houssin, vertegenwoordiger van het Vrij Syndicaat van het Openbaar Ambt (VSOA) licht toe dat de FleetLogger, een toestel dat interventiegegevens opslaat, geenszins wordt gebruikt om de politiemensen te beschermen, maar wel om hen te controleren.

Het aantal klachten tegen politiemensen is enorm gestegen na de politiehervorming, omdat die laatste gepaard ging met informatiecampagnes over het indienen van klachten bij het Comité P. Pas na vele jaren groeide het besef dat dergelijke campagnes de mondigheid van de burger in erg hoge mate hebben gestimuleerd. Het is zeer de vraag of beelden van *bodycams* daaraan kunnen verhelpen. In Nederland klinkt bijvoorbeeld de roep naar een bestraffing van valse klachten steeds luider. Dat lijkt een meer duurzame oplossing van het probleem van de valse klachten.

Ten slotte verwijst de heer Houssin naar het incident in Meulenberg. Daarbij werden geen *bodycams* gebruikt, maar werd wel alles gefilmd door de daders. Desondanks werd niemand van de daders geïdentificeerd.

De heer Bart Somers (Open Vld) legt uit dat in zijn politiezone steevast klacht wordt ingediend tegen de persoon die een valse klacht heeft ingediend.

Ten gronde gaat het debat over het feit dat nieuwe technologieën ten goede of ten kwade kunnen worden gebruikt. Het "*track and trace*"-systeem is daarvan een goed voorbeeld. De tool kan worden gebruikt om na te

équipe se trouve le plus près d'un incident ou peut venir en aide le plus rapidement à une autre équipe en difficulté. On ne peut toutefois exclure qu'un chef de corps utilise le système pour contrôler les faits et gestes de son personnel. Le risque d'utilisation abusive du système ne peut cependant pas être un prétexte pour l'interdire. En effet, c'est un raisonnement dangereux car il pourrait être appliqué à une multitude de dispositifs faisant partie de l'équipement de base des policiers. La solution serait plutôt de mettre en place un cadre légal cohérent qui exclue tout abus. Il importe donc d'adopter une attitude positive à l'égard des possibilités qu'offrent les nouvelles technologies, tout en restant toutefois attentif aux dangers que celles-ci peuvent receler et en luttant contre leurs aspects négatifs. Il ne faut en aucun cas jeter le bébé avec l'eau du bain.

Pour M. Somers, l'incident de Meulenberg prouve bien l'utilité du recours aux *bodycams*. Si les policiers sur les lieux avaient porté une caméra, les auteurs des faits auraient pu être identifiés.

M. Gert Cockx, président national du Syndicat national du personnel de police et de sécurité (SNPS), précise que l'incident de Meulenberg est dû au fait que l'intervention policière, d'action judiciaire, s'est subitement muée en action administrative. L'exemple prouve que des progrès restent également à accomplir sur le plan judiciaire. Dans tous les cas, les auteurs auraient pu être identifiés si un véhicule d'intervention avait été équipé d'une caméra 360°.

M. Stefan Verschuere, vice-président de la commission pour la protection de la vie privée, juge le discours de M. Bart Somers convaincant mais estime qu'un problème bien posé ne fait pas une solution bien pensée. Il répète qu'il est essentiel de bien réfléchir aux modalités encadrant le recours aux *bodycams*.

M. Yves Bogaerts, chef de corps de la zone de police de Malines, plaide pour une application pure et simple de la législation relative aux caméras de surveillance actuelle en matière de conservation des images. Cette loi permet de conserver les images pendant un mois.

L'orateur reconnaît également que seules les banques de données telles que la BNG devraient pouvoir être connectées aux caméras ANPR. Il faudrait justifier toute liaison éventuelle avec une autre base de données en plus de la BNG et il va également de soi que cette base de données sera signalée à la Commission de la protection de la vie privée.

gaan welke ploeg zich het dichtst bij een incident bevindt of het snelst hulp kan bieden aan een andere ploeg die om bijstand verzoekt. Tegelijk bestaat het gevaar dat een korpschef het systeem gaat hanteren om het doen en laten van zijn personeel te controleren. Het gevaar op een verkeerd gebruik van het systeem mag echter geen excuus zijn om het te verbieden. Dat is immers een gevaarlijke redenering, want zij zou kunnen worden toegepast op tal van hulpmiddelen die tot de basisuitrusting van politiemensen behoren. De oplossing ligt veeleer in de zorg voor een sluitend wettelijk kader dat misbruiken uitschakelt. Het is dus zaak om een positieve houding aan te nemen tegenover de mogelijkheden die nieuwe technologieën bieden, maar tegelijk oog te hebben voor de gevaren die daarin schuilen en de negatieve aspecten ervan tegen te gaan. In geen geval mag het kind met het badwater worden weggegooid.

Voor de heer Somers toont het incident in Meulenberg net het nut aan van het dragen van *bodycams*. Indien de politiemensen ter plaatse de camera's hadden gedragen, waren de daders wel geïdentificeerd.

De heer Gert Cockx, nationaal voorzitter van het Nationaal Syndicaat voor het Politie- en Veiligheidspersoneel (NSPV), verduidelijkt dat in Meulenberg een en ander fout gelopen is omdat het politieoptreden plots werd omgevormd van een gerechtelijke actie naar een bestuurlijke actie. Het voorbeeld toont aan dat ook op gerechtelijk vlak stappen vooruit moeten worden gezet. De identificatie van de daders zou in ieder geval mogelijk zijn geweest indien een interventiewagen met een 360°-camera was uitgerust.

De heer Stefan Verschuere, ondervoorzitter van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, vindt het betoog van de heer Bart Somers overtuigend, maar stelt dat een probleem dat duidelijk wordt afgebakend, daarmee nog niet doordacht is opgelost. Hij herhaalt dat zeer goed moet worden nagedacht over de nadere voorwaarden voor het gebruik van *bodycams*.

De heer Yves Bogaerts, korpschef van de politiezone Mechelen, pleit ervoor om inzake het bewaren van camerabeelden eenvoudigweg de bestaande camera-wetgeving toe te passen. Die wet laat toe dat de beelden gedurende een maand worden bewaard.

De spreker erkent ook dat enkel databanken zoals de ANG aan de ANPR-camera's zouden mogen worden gekoppeld. Een eventuele andere databank moet een bestaansreden hebben naast de ANG, en het spreekt eveneens voor zich dat die databank wordt aangemeld bij de privacycommissie.

M. Bogaerts souligne en outre que les directives concernant l'utilisation de caméras ont été évaluées en collaboration avec les autorités compétentes, c'est-à-dire le bourgmestre et le procureur. Le procureur du Roi de Malines estime que lorsque les policiers ont recours aux caméras pour réunir des éléments de preuve en relation avec une infraction, il n'est pas fait application de la loi sur les méthodes particulières de recherche.

Les rapporteurs,

Jan VAN ESBROECK
André FRÉDÉRIC

Le président,

Siegfried BRACKE

De heer Bogaerts benadrukt tevens dat de richtlijnen over het gebruik van camera's werden afgetoetst met de bevoegde overheden, zijn de burgemeester en de procureur. De procureur des Konings van Mechelen is van oordeel dat wanneer de politiemensen de camera's gebruiken voor het verzamelen van bewijsmateriaal voor een misdrijf, er geen toepassing wordt gemaakt van de wet op de bijzondere opsporingsmethoden.

De rapporteurs,

Jan VAN ESBROECK
André FRÉDÉRIC

De voorzitter,

Siegfried BRACKE